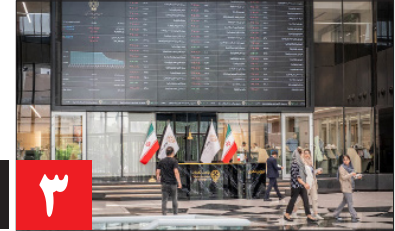

سایه قاچاق بر بازار غذای حیوانات

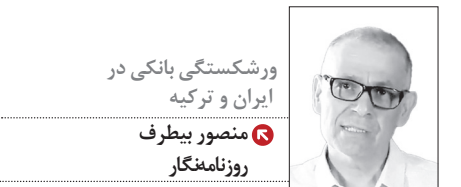
بورس در اوج تاریخی

دوگانگی سیاست انرژی اروپا

پرسپولیس واوسمار یک ماه دور از خانه

بانک مرکزی ترکیه روز پنجشنبه مجوز یکی از بزرگترین بانک‌های پول الکترونیک این کشور را لغو کرد. موسسه پول الکترونیک که به نام پایارا شناخته می‌شد، از روز پنجشنبه عملاً به خدماتش پایان داده شد. از روز جمعه هر فردی که می‌خواست با کارت پایارا خرید کند، متوجه می‌شد که اجازه برداشت به آن کارت داده نمی‌شود. شاید در وهله اول خریدار فکر می‌کرد مشکلی برای کارت یا دستگاه پوز پیش آمده است، اما وقتی وارد اپلیکیشن پایارا می‌شد با اطلاعیه‌ای مواجه می‌شد که دستور بانک مرکزی را منتقل می‌کرد. لغو مجوز پایارا در حال حاضر یکی از اخبار مهمی است که نه فقط در جامعه ترکیه، بلکه در میان سایر کشورهای از جمله ایرانی‌ها هم می‌چرخد. پایارا از سال ۱۶-۲۰ با اخذ مجوز از بانک مرکزی ترکیه فعالیت خود را با سرمایه‌ای معادل ۱۰۰ میلیون لیر آغاز کرد.

این موسسه خدمات متعددی را از جمله کیف پول الکترونیک، کارت پرداخت، انتقال وجه، پرداخت قبوض و ارائه می‌داد و از آنجا که فقط از طریق اینترنت امکان ثبت‌نام وجود داشت، برای اتباع بیگانه که در مراحل اولیه زندگی در ترکیه، مشکلاتی در باز کردن حساب در بانک‌های رسمی داشتند، بهترین راه برای دریافت حساب مجازی بانکی بود. مهم‌ترین ویژگی پایارا هم این بود که می‌توانستید نه فقط در ترکیه، بلکه در کشورهای دیگر از خدمات بانکی آن استفاده کنید؛ زیرا این موسسه خدمات مسترکارت را هم ارائه می‌داد. شاید به همین خاطر بود که در کمتر از ۵ سال، تعداد کاربران آن به بیش از ۲۰ میلیون نفر و در پایان سال ۲۰۲۴ به بیش از ۲۰ میلیون نفر رسید. آن طور که سایت‌های متعلق به پایارا اعلام کرده بودند، میزان ورود افراد برای گرفتن کارت پایارا به ۷۵۰ هزار نفر در هفته بالغ می‌شد.

شاخص‌هایی که از فعالیت این شرکت اعلام شده، حاکی از گسترش آن است. براساس آخرین آمار، میزان تراکنش‌های این شرکت بالغ بر ۳۱ میلیون تراکنش در ماه بوده و حجم خرید ماهانه آن از طریق پایارا بالغ بر ۹ میلیارد لیر می‌شده است. اما مشکل پایارا از کجا شروع شد؟ در ۲۷ مه سال جاری میلادی، وزارت کشور ترکیه اعلام کرد که ۱۳ نفر از جمله موسس و رئیس شرکت، احمد فاروق بازداشت شدند. دلیل بازداشت «تسهیل انتقال مالی برای عملیات قمار غیرقانونی»، «پول‌شویی» و «تشکیل سازمان مجرمانه» اعلام شد. در همان زمان هم خدمات پایارا برای مدت یک هفته متوقف شد، اما بعداً رفع توقیف شد.

همچنین مقامات ترکیه گزارش دادند که دست‌کم بیش از ۲۶ هزار حساب در پایارا برای فعالیت‌های قمار غیرقانونی استفاده شده‌اند و تراکنش‌هایی به ارزش تقریباً ۱۳ میلیارد لیر ترکیه، معادل ۳۲۰ میلیون دلار از طریق این حساب‌ها انجام شده است. هر چند که برخی از رسانه‌ها مثل «جمهوریت» که کيفر خواست پایارا بررسی شده، صحبت از میلیاردها دلار هم شده است. به همین خاطر از نگاه برخی رسانه‌ها این بزرگ‌ترین پول‌شویی تاریخ ترکیه بوده است. طی این پرونده، شرکت زیرمجموعه هلندینگ آن یعنی PPR Holding A و چند شرکت دیگر تحت نظارت قرار گرفتند و دادگاه «TMSF» (Tasaruff Mevduati Sigorta Fonu) را که در واقع «صندوق بیمه سپرده‌های بانکی» هست، به‌عنوان سرپرست منصوب کرد.

اما در ۶ ماه اخیر با بررسی‌هایی که دادگاه انجام داد، بالاخره بانک مرکزی ترکیه در آخر ماه اکتبر مجوز این بانک مجازی را لغو کرد. هر چند که پایارا اعلام کرده است تمام سپرده‌هایی را که در حساب‌های آن هست، به صاحبانش برمی‌گرداند، اما در حال حاضر نگرانی زیادی در میان اتباع سایر کشورهای از جمله ایرانی‌ها وجود دارد که چه زمان و چگونه می‌توانند به پول‌های خود که بعضاً تا صدها هزار لیر هم بالغ می‌شود، دست یابند.

مقایسه با ایران
انحلال پایارا را از چند لحاظ می‌توان با انحلال بانک آینده که تقریباً هم‌زمان است، مقایسه کرد. پایارا مثل آینده دچار ناترازی نشده بود. اصلاً برای این نوع بانک‌ها [مجازی] ناترازی معنا ندارد؛ زیرا به‌دلیل ارائه تسهیلات نیستند، اما برخوردی که حاکمیت کرد، قابل مقایسه است. پایارا اقدام به پول‌شویی می‌کرد که حداقل در چارچوب اف‌تی‌اف همه بانک‌های جهانی موظف به رعایت چارچوب آن هستند، نمی‌گنجد. یعنی قبل از آنکه پایارا یک بحران پولی و اعتباری برای ترکیه فراهم آورد، دولت اقدام به حل آن کرد. در واقع دولت ترکیه با امانال این دولت‌ها پیش از آنکه ماجرای بانک‌ها به بحران تبدیل شوند که می‌تواند اعتبار سیستم را زیر سوال ببرد یا اعتماد مردم را دچار خدشه کند، اقدام به حل آنها می‌کنند؛ یعنی اعتماد و اعتبار سیستم را مهم‌تر از منافع افراد یا گروه‌ها می‌دانند. اما در ایران ما بانک‌هایی داریم به شدت ناتراز که به ترتیب دچار بحران خواهند شد و مسوولان هم می‌دانند که به زودی سیستم پولی و اعتباری کشور را با بحران مواجه خواهند کرد؛ اما هنگامی که بحران به اوج رسید، وارد عمل می‌شوند؛ یعنی هم اعتماد را خدشه‌دار می‌کنند و هم اعتبار را. مثلاً در مورد همین بانک آینده که بنا به اعتراف بانک مرکزی عامل ۴۲ درصد اضافه‌برداشت از منابع بانک مرکزی بود و عامل رشد ۲۶ درصدی نقدینگی شده بود، اگر بانک یک سال زودتر می‌شد، بدون شک الان نرخ تورم [لانه‌ای] از عامل نقدینگی پایین‌تر از نرخ موجود بود و این همه فشار بر مردم وارد نمی‌شد. هر چند هنوز بانک‌هایی هستند که بنا بر گزارش‌ها کفایت سرمایه آنها بالای منفی ۲۰۰ درصد است. این نوع بانک‌ها از نگاه اف‌تی‌اف یعنی ورشکست‌ها

مسکن شهرها در دو سناریو

متوسط قیمت کشوری مسکن، بعد از ۳ سال توقف انتشار آمار رسمی، مشخص شد...

صفحه ۶

مرکز ثقل تجارت لوزان منطقه

یونس ژانله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز در این دیدار به پیشینه تاریخی این شهر در حوزه...

صفحه ۴

آپشن جدید وام ازدواج

طبق اعلام مقامات بانک مرکزی، تا پایان آبان ماه مراحل نهایی این تصمیم انجام خواهد شد...

صفحه ۲

سایه قاچاق بر بازار غذای حیوانات

کریم حسن پور - مدیریت منابع محدود ارزی کشور یکی از مهم‌ترین دلایلی است که به ممنوعیت واردات غذای حیوانات خانگی در سال‌های اخیر منجر شده است.

حیوانات تولید می‌شوند و نقش را در فرایند درمان ایفا می‌کنند. در غذاهای میان رده خارجی یا غذای حیوان با برندهای ایرانی، گزینه محصولات متناسب با بیماری‌های خاص حیوانات وجود ندارد. اگر هم چنین محصولی ساخته شود نمی‌توان روی سلامت حیوان ریسک کرد.

این دامپزشک در خصوص دلایل توسعه‌نیافتگی ظرفیت‌های تولید غذای حیوان در ایران گفت: این عقبماندگی از دلایل متعددی نشأت می‌گیرد و رف آن به سادگی ممکن نیست. اما باید تأکید کرد که برندهای معروف تولید غذای حیوانات، سال‌ها با حضور متخصصان تغذیه، دامپزشکی و سایر امکانات فعالیت کرده‌اند. محصولات تولید شده توسط این برندها هر ساله متناسب با نیاز حیوانات به‌روز می‌شوند. اما در میان محصولات میان رده خارجی و ایرانی، امکان سرمایه‌گذاری برای تولید چنین محصولاتی وجود ندارد. برندهای کوچک‌تر در بعد علمی نیاز به پیشرفت بیشتری دارند. وی در ادامه از کمبود تکنولوژی و همچنین دشواری در تأمین مواد اولیه به‌عنوان دیگر چالش حاکم بر این بخش نام برد. در نتیجه در تولید محصول با کیفیت و رقابت‌پذیر با مشکل مواجه خواهیم شد. به علاوه آنکه اگر قرار باشد یک برند داخلی اقدام به تولید محصول با کیفیت عالی کند، هزینه تولید آن به شدت افزایش خواهد یافت و عملاً رقابت‌پذیری آن از دست خواهد رفت.

سود کلان بازار قاچاق

برای بررسی شرایط بازار غذای حیوانات خانگی به یکی از مغازه‌های پت‌شاپ سر زدیم. فروشنده در بدو ورود نسبت به عکاسی از مغازه و پاس‌بخ به سولامان مقاومت کرد. اما در جریان خرید گفت‌وگو به برخی از سئوالات پاسخ داد. مقاومت فروشنده از آنجا نشأت می‌گرفت که به قول خودش، بخش اصلی اجناسی که در مغازه به فروش می‌رسند، کالای قاچاق بودند. وی گفت: البته ما به‌طور رسمی فعالیت می‌کنیم و دولت حتی از همین محصول قاچاق نیز مالیات ارزش افزوده دریافت می‌کند. کم‌اینکه در سایر بازارها از جمله خریدوفروش لوازم آرایش، لوازم خانگی و... شاهد فروش گسترده کالای قاچاق هستیم.

این مغازه‌دار گفت: در گذشته خرید غذای سگ و گربه جزو کالاهای لوکس نبود. این محصولات توسط شرکت‌های رسمی وارد می‌شدند و به فروش می‌رفتند. از سال ۱۳۹۷ شاهد اعمال محدودیت‌هایی در روند واردات غذای سگ و گربه به کشور بودیم. من در آن زمان در پت‌شاپ بزرگی مشغول کار بودم. کارمان این بود که همه اجناس خارجی را از پت‌شاپ‌های کوچک خریداری و انبار کنیم. این محصولات انبار شدند و بعد از اعمال محدودیت‌های جدی قانونی در این بخش که به کمبود شدید در بازار منجر شد، همین محصولات دپو شده را با قیمت بسیار بالا در بازار به فروش رساندیم. در ادامه قاچاق غذای حیوانات نیز طبق روال سایر محصولات آغاز شد. اما این روند غیرقانونی به افزایش قیمت این محصولات منجر شده است. به‌علاوه آنکه جنس تقلبی نیز در بازار به شدت افزایش یافته است. وی در پاسخ به سوالی در خصوص هزینه قیمت غذای سگ و گربه در طول یک ماه پاسخ داد: هزینه قیمت غذای حیوانات بسته به کیفیت آن تفاوت چشم‌گیری دارد. اما غذای نسبتاً با کیفیت برای یک گربه در طول یک ماه حدود ۳ تا ۴ میلیون هزینه دارد. هزینه غذای نسبتاً با کیفیت برای سگ کوچک ماهانه از ۵ میلیون تومان شروع می‌شود و در مورد سگ‌های بزرگ به ماهانه ۲۰ میلیون تومان نیز می‌رسد. بخشی از این هزینه قابل توجه از آنجا نشأت می‌گیرد که این محصولات به‌عنوان کالای قاچاق وارد کشور می‌شوند و هزینه‌های بیشتری دارند.

برای بررسی ابعاد قاچاق غذای حیوانات خانگی با چند پزشک و فروشنده این محصولات گفت‌وگو کردیم. این افراد تأکید داشتند هرچند ورود این محصولات به روش‌های غیررسمی انجام می‌شود اما جز در بازه‌های زمانی کوتاه‌مدت، شاهد بروز کمبود آن‌چنانی در این بخش نیستیم. ممنوعیت ورود در عمل به رشد قابل توجه بهای محصولات غذای سگ و گربه با کیفیت منتهی شده است. در این میان راه برای فروش محصولات بی‌کیفیت یا تقلبی باز شده است. این افراد تأکید داشتند بازار خریدوفروش غذای حیوانات خانگی هم همچون سایر بازارها مملو از اجناس قاچاق است. حجم کالای قاچاق در بازار به قدری بالاست که هیچ مسوولی نمی‌تواند ادعا کند از ورود این محصولات به کشور اطلاعی ندارد. این محصولات حتی در سایت‌های رسمی فروش کالا نیز خریدوفروش می‌شود. در واقع ممنوعیت واردات به رویه‌ای برای گریز از مسیرهای رسمی و سودرسانی به افرادی که در فرایند قاچاق دست دارند، بدل شده است. درحالی‌که دولت می‌توانست به سادگی با اجرای تمهیدات کارساز از نفع فروش محصولات غذای حیوانات خانگی منتفع شود.

که بسیاری از تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی ماه‌ها است در انتظار اخذ مجوز ثبت‌سفارش کالاهای اساسی و مورد نیاز خطوط تولید خود از وزارت صنعت، معدن و تجارت هستند، مجوز ورود کالاهای ممنوعه از جمله غذای حیوانات خانگی، سیاست اشتباهی است. در ادامه وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد که این وزارتخانه مجوزی برای واردات حیوانات خانگی صادر نکرده است. در اطلاعاتی که مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت صمت تأکید شد از وارداتی صرفاً به کالاهای اساسی و اقلام مورد نیاز مردم برای حفظ تعادل بازار و توازن عرضه و تقاضا اختصاص می‌یابد و مجوزی برای واردات حیوانات خانگی در سیاست‌های ارزی و تجاری کشور وجود ندارد. در حال حاضر نیز همچنان سخن گفتن از ضرورت تأمین غذا و نیازهای حیوانات خانگی به سادگی ممکن نیست و تبعات بسیاری را به دنبال خواهد داشت.

ضرورت اصلاح مسیرهای ناکارآمد

نیما پویان دامپزشک در گفت‌وگو با «نیای اقتصاد» در ارزیابی چالش‌های ممنوعیت واردات غذای سگ و گربه به کشور در سال‌های اخیر گفت: در شرایطی که مسیر ورود قانونی یک محصول به کشور بسته می‌شود، راه برای قاچاق آن باز خواهد شد. ورود یک محصول از مسیر قاچاق نیز چالش‌های جدی را به دنبال دارد، از جمله آنکه نمی‌دانیم منبع اولیه تأمین محصول قاچاق از کجا بوده است. انتقال آن در چه شرایطی انجام گرفته و آیا استانداردهای لازم در این فرایند حمل‌ونقل انجام شده یا خیر؟ آیا انبار این محصول به درستی انجام گرفته؟ در مسیر انتقال به کشور دچار آلودگی یا مشکل نشده است؟ وی افزود: در همین حال در نبود امکان ورود یک محصول از مبادی رسمی شاهد رونق محصولات تقلبی در بازار خواهیم بود. این امکان وجود دارد که محصولات تقلبی با بسته‌بندی معتبر در داخل کشور یا در کشورهای همسایه تولید و فروخته شوند. پویان درباره کیفیت غذای حیوانات خانگی ایرانی گفت: غذای حیوان خانگی تولید شده در کشور از کیفیت لازم برخوردار نیست. در واقع بسیاری از افراد به دلیل محدودیت مالی در خرید غذای خارجی از برندهای معتبر ناچار به خرید غذای حیوان تولید ایران می‌شوند. البته در این سال‌ها نیز تلاش برای تولید غذای حیوان خانگی با کیفیت در ایران انجام شده، اما هنوز آن قدری که انتظار می‌رود در این بخش موفق نبوده‌ایم. وی افزود: البته بخش بزرگی از غذای حیوانات خانگی خارجی هم که در بازار ایران خریدوفروش می‌شود محصولات با کیفیت عالی و درجه یک نیستند؛ بلکه بخش اصلی بازار غذای حیوانات خانگی به محصولات رده میانی اختصاص دارند. چراکه محصولات درجه یک به شدت گران هستند و همین موضوع نیز تقاضا برای خرید آنها را کاهش داده است. به این ترتیب مشتریان محصولات درجه یک هر سال کمتر از قبل شده است.

این دامپزشک در پاسخ به سوالی مبنی بر تأثیر مصرف غذای خارجی بی‌کیفیت یا غذای ایرانی بر سلامت حیوان خانگی گفت: این محصولات از منظر کیفیت ایده‌آل نیستند. مصرف این محصولات در یک بازه زمانی به بروز مشکلات گوارشی، کبد و کلیه در حیوانات منجر می‌شود. طبعاً در چنین شرایطی مراجعه افراد دارای حیوان خانگی به دامپزشکی بیشتر می‌شود و این افراد هزینه‌های قابل توجهی را متحمل خواهند شد. در این میان برخی از این آسیب‌ها غیرقابل جبران هستند. وی افزود: برندهای معتبر غذای حیوان خانگی در سطح بین‌المللی، لاین‌های درمانی دارند. یعنی این محصولات غذایی مخصوص بیماری‌های خاص

راهکاری که در عمل نتوانیم نتیجه‌بخش نبوده بلکه به زیان حیوانات و سرپرستان آنان منجر شده است. با گذر ساده از پت‌شاپ‌ها شاهد فروش گسترده غذای حیوانات با برندهای خارجی خواهید بود. یعنی روند واردات این محصولات هیچ‌گاه متوقف نشده، بلکه از مسیر رسمی به غیررسمی تغییر یافته است. این تغییر مسیر از واردات رسمی به قاچاق درحالی‌است که سیاستگذاران می‌توانستند با شناخت نیاز مردم، برای تأمین این محصولات از مبادی رسمی، با قیمت ارز آزاد و حتی با دریافت تعرفه‌های موجه برنامه‌ریزی کنند؛ در نتیجه ارز کشور به قاچاق اختصاص نمی‌یافت و همچنین تساهل در آمدزایی برای دولت بود؛ در همین حال عده‌ای سودجو با فروش غذای خارجی تقلبی، منتفع نمی‌شدند. با این وجود به اعتقاد برخی فعالان بازار غذای حیوانات خانگی، ورود این محصولات از مسیرهای غیرشفاف، برای عده‌ای سودآورتر است و تاوأم آن را ترجیح می‌دهند.

نگهداری از حیوانات خانگی در کشور ما به پدیده‌ای متداول بدل شده است. در سال‌های قبل ایران از کشورهایی همچون لهستان، ترکیه، تایلند، ایتالیا، بلژیک، فرانسه و آلمان غذای مخصوص سگ و گربه وارد می‌کرد. اما با اعمال محدودیت در روند واردات محصولات یاد شده، شاهد سخت‌گیری‌های بسیاری در این بخش بودیم.

ممنوعیت ادامه‌دار

ممنوعیت واردات غذای حیوانات خانگی یکی از اخباری بود که در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۸ منتشر شد. در آن زمان مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات وزارت صمت خبر داد که ورود غذای این حیوانات به کشور ممنوع اعلام شده است، چراکه در زیرمجموعه اقلام غیرضروری دسته‌بندی می‌شود. این اقدام مسوولان در مصاحبه‌ای تأکید کرد: سال ۱۳۹۶ ارزش میزان واردات غذای سگ و گربه برابر ۱۰ میلیون دلار بوده که در سال ۹۷ با اعمال سیاست‌های مدیریت واردات به هفت‌میلیون دلار کاهش یافته است. این ممنوعیت در ماه‌های نخست چالش‌های جدی را برای صاحبان حیوانات خانگی ایجاد کرد. در یک دوره زمانی کوتاه‌مدت بهای غذای حیوانات خانگی به شدت افزایش یافت و هزینه مضاعفی را به بسیاری از سرپرستان تحمیل کرد. صاحبان حیوانات خانگی به خوبی می‌دانند که تغییر غذای حیوان کار ساده‌ای نیست و آسیب‌های جدی را به آنها وارد می‌کند.

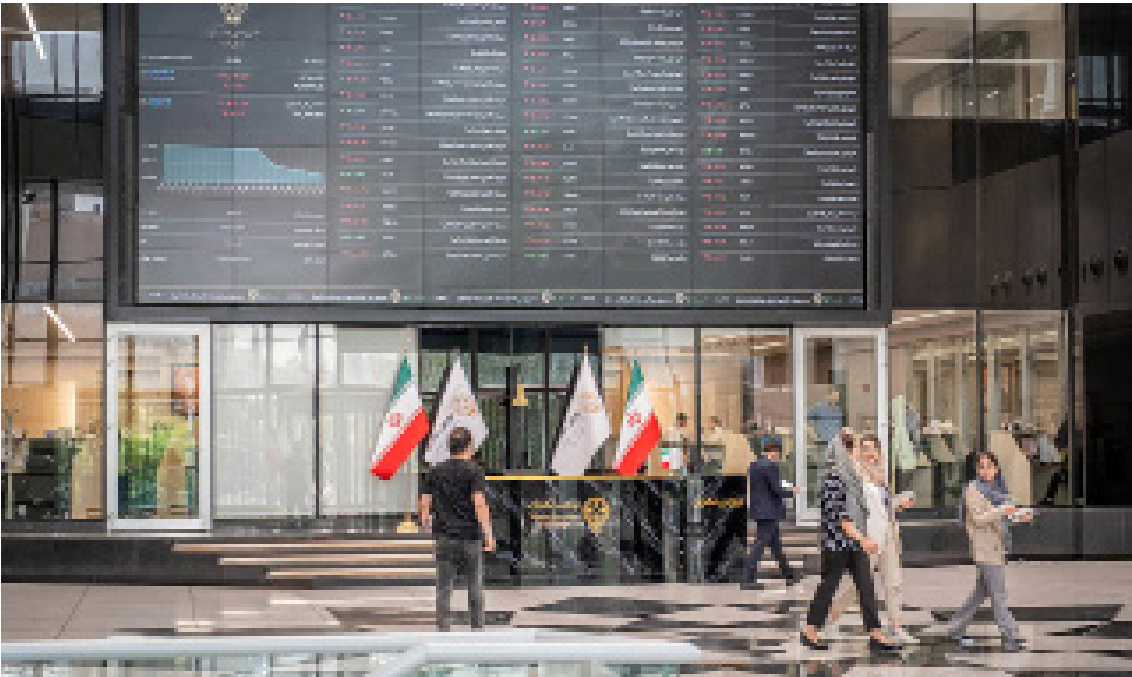
در این میان از یکسو شاهد قاچاق گسترده این محصولات به کشور هستیم. از سوی دیگر نیز ترندهای قانونی برای واردات غذای حیوانات خانگی شکل گرفته است. واردات از طریق مناطق آزاد، استفاده از حمل اکسپرس و سفارشات خرید، واردات از برندهای کمتر شناخته‌شده و همکاری با شرکت‌های حمل‌ونقل با تجربه در این بخش از مهم‌ترین این راهکارها هستند. با گذر زمان از ممنوعیت یاد شده شاهد افزایش فروش غذای خارجی اما با قیمت به‌مراتب بالاتر در بازار داخلی بودیم. در همین حال مصرف غذاهای خارجی میان رده و غذای ایرانی نیز در میان مصرف‌کنندگان افزایش یافت. اما این رشد مصرف با گذر زمان به چالشی جدی برای صاحبان حیوانات خانگی و درد حیوانات تبدیل شد. چراکه بسیاری از حیوانات به دلیل مصرف غذاهای بی‌کیفیت، تقلبی یا نامطلوب با بیماری‌های متعددی مواجه شدند.

آبان ماه امسال خبری منتشر شد که از صدور مجوز واردات برخی کالاهای ممنوعه از مبدأ کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا حکایت داشت. این خبر با موجی از انتقادات مواجه شد. در شرایطی

ممنوعیت واردات غذای حیوانات خانگی یکی از اخباری بود که در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۸ منتشر شد. در آن زمان مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات وزارت صمت خبر داد که ورود غذای این حیوانات به کشور ممنوع اعلام شده است.

فرحناز نعمتی – پس از ۱۰روز انتظار، شاخص کل بورس تهران روز گذشته با رشد ۱.۴۸درصدی از سقف تاریخی خود عبور کرد و در سطح ۳میلیون و ۲۶۵هزار واحد ایستاد.

این در حالی است که در اردیبهشتماه، زمانی که شاخص در همین محدوده قرار داشت، نرخ دلار حدود ۸۰هزار تومان بود؛ اما اکنون شاخص در شرایطی رکوردشکنی کرده که دلار به ۱۰۷ هزار تومان رسیده است. ارزش معاملات خرد نیز با رشد ۸ درصدی نسبت به روز قبل، به بیش از ۱۵هزار و ۶۰۰میلیارد تومان رسیده و یکی از بالاترین سطوح دو ماه اخیر را ثبت کرده است. این ارزش معاملات نشان می‌دهد که رونق بورس نه تنها به پایان نرسیده، بلکه محتمل است در کوتاهمدت و میانمدت هم ادامه‌دار باشد. از ابتدای سال تاکنون، بورس تهران با بازدهی ۳۰۵درصدی پس از طلای ۱۸هزار عیار در جایگاه دوم بازارهای پربازده قرار گرفته است. بر اساس آنچه در همایش چشم‌انداز بازارهای دارایی در سالن همایش‌های «دنیای‌اقتصاد» توسط دو کارشناس تشریح شد، بازار سهام دوباره در حال بازیابی اعتماد از دست‌رفته و احیای جریان نقدینگی است.

بورس در اوج تاریخی

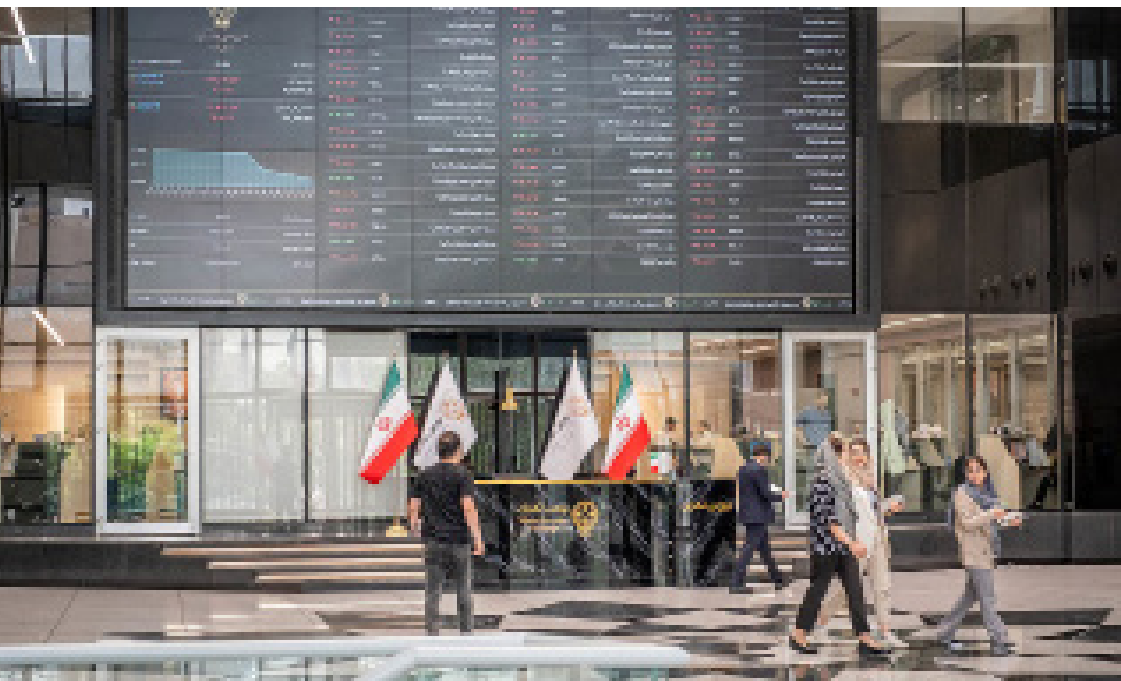
عاطفه چوپان: پس از ۱۰۵ روز معاملات انتظار و نوسان، شاخص کل بورس تهران سرانجام در روز گذشته -۱۲ آبان ماه – توانست از سقف تاریخی خود عبور کند و قله جدیدی در سطح ۳میلیون و ۲۶۵ هزار واحد را به ثبت برساند. این رکوردشکنی در حالی رقم خورد که بازار از ۲۸ اردیبهشت ماه تاکنون فراز و فرودهای متعددی را تجربه کرده بود؛ دوره‌ای که شاخص در محدوده ۳میلیون و ۲۵۲ هزار واحد متوقف شد و سپس در سایه بی‌اعتمادی، کمرمقی معاملات و فشار فروش، بارها از دامه مسیر صعودی بازماند. اما از اوایل شهریورماه ورق بازار به‌تدریج برگشت. شکل‌گیری یک روند صعودی پایدار از ۸ شهریور آغاز شد و طی هفته‌های اخیر با قدرت و هماهنگی میان گروه‌های مختلف دامه یافت. حالا می‌توان گفت بازار سهام پس از مدت‌ها، توانسته بار دیگر رونق صعودی خود را بازیابد.

سقفشکنی اخیر، حاصل موج تازهای از اقبال به صنایع دلاری و صادراتمحور است؛ صنایعی که با بهبود نرخ‌های جهانی، افزایش ارزش دلار و انتشار گزارش‌های عملکرد مطلوب، توانستند موتور محرک شاخص باشند. با این حال، رشد هم‌زمان سایر نامرگ‌ها نیز نشان می‌دهد که نقدینگی تنها به‌سوی لیدرهای سنتی بازار روانه نشده و سهامداران این بار با چشم‌انداز بنیادی‌تر و رویکرد متنوع‌تر در صنایع مختلف سرمایه‌گذاری می‌کنند. این هماهنگی میان شاخص‌ها، از بازاری سخن می‌گوید که شاید پس از مدت‌ها بی‌اعتمادی، دوباره در حال بازسازی عمق و اعتماد خود است.

آنچه دیروز در تالار شیشه‌ها گذشت…

در جریان دادوستدهای روز دوشنبه در بورس اوراق بهادار تهران، شاخص کل با افزایش ارتفاع ۱،۴۸ درصدی توانست برای نخستین‌بار در تاریخ خود به قله ۳میلیون و ۲۶۵ هزار و ۳۲۷ واحدی برسد؛ رکوردی که پس از ماه‌ها نوسان و تلاش، در فضای هیجانی اما پرقدرت بازار به ثبت رسید. این رشد در شرایطی رقم خورد که بسیاری از فعالان انتظار داشتند شاخص پس از نزدیک شدن به سقف تاریخی پیشین وارد فاز استراحت شود، اما جریان نقدینگی تازه و تقاضای پرقدرت در گروه‌های بزرگ دلاری و صادراتمحور مسیر دیگری را

بورس در اوج تاریخی

فرحناز نعمتی – پس از ۱۰روز انتظار، شاخص کل بورس تهران روز گذشته با رشد ۱.۴۸درصدی از سقف تاریخی خود عبور کرد و در سطح ۳میلیون و ۲۶۵هزار واحد ایستاد.

برای بازار رقم زد.

هم‌زمان، شاخص کل هموزن نیز با رشد ۰٫۷۷ درصدی در استانه ورود به کانال ۹۳۴هزار واحدی قرار گرفت؛ رشدی که از توزیع مناسب نقدینگی میان گروه‌های مختلف حکایت داشت. در میان نام‌ها، فارس، فملی و فولاد بیشترین اثر مثبت را بر نامرگ اصلی بورس گذاشتند و تجارت، وبملت و خودرو در صدر فهرست پرتاکنش‌ترین نمادهای روز قرار گرفتند.

در بازار فرابورس نیز در صعود همچنان گشوده ماند. شاخص کل فرابورس با رشد ۰٫۷۱ درصدی وارد محدوده ۲۸ هزار و ۲۲۰ واحدی شد و شاخص هموزن فرابورس نیز با ۰٫۷۷درصد افزایش در محدوده ۱۵۹ هزار و ۳۱۲ واحدی آرام گرفت. سامان، زاگرس و فزر بیشترین تاثیر مثبت را بر شاخص این بازار داشتند و نمادهای فزر، کرمان و مهر بیشترین حجم دادوستد را به خود اختصاص دادند. در قایسه بازدهی بازارها از ابتدای سال، بورس تهران با بازدهی ۲۰۵ درصدی پس از طلای ۱۸ عیار در جایگاه دوم قرار گرفته و بار دیگر امیدها به تبدیل‌شدن به پربازده‌ترین بازار سال جاری را زنده کرده است؛ موضعی که نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی، بار دیگر نگاه خود را به سمت بازار سرمایه معطوف کرده‌اند.

در روزی که حقیقی‌ها در سمت خرید و فروش به ترتیب سهم ۷۳ و ۷۰ درصدی داشتند و بار دیگر به عنوان بازیگران اصلی بازار نقش‌آفرینی کردند، ارزش معاملات خرد بازار به ۱۵ هزار و ۵میلیارد تومان رسید که نسبت به روز یکشنبه ۸ درصد رشد نشان می‌دهد. این رقم، بیشترین سطح از ۶آبان‌ماه تاکنون بود و در مجموع، از ابتدای سال تنها در ۱۳ روز معاملاتی ارزش معاملات بالاتر از ۱۵ همت ثبت شده است؛ نشانه‌ای از احیای نسبی گردش نقدینگی در بازار سهام.

البته سقفشکنی شاخص که در همان ساعت‌های ابتدای بازار رخ داد، باعث افزایش عرضه‌ها در نیمه دوم معاملات شد؛ در نتیجه ورود پول حقیقی در عدد ۵۷۴میلیارد تومان متوقف ماند. هم‌زمان، بخشی از سهامداران کوتاهمدت به سیو سود روی آوردند و ۶۸ نهاد از محدوده مثبت به منفی تابلو عقبنشینی کردند. با این حال، در پایان روز ۶۲ درصد نمادها (۵۰۸ نهاد) در محدوده مثبت باقی ماندند و تنها ۳۸ درصد از آنها در محدوده منفی به کار خود پایان دادند؛ آامری که از غلبه کلی تقاضا بر عرضه حکایت دارد.

در پایان بازار، ارزش سفارش‌های خرید ۱۶معد بود که یک همت بیش از سفارش‌های فروش برآورد شد؛ شاخصی مهم که به باور تحلیلگران، وجود نقدینگی تازه و پویایی سمت تقاضا را تایید می‌کند. با این حال برخی تحلیلگران از احتمال افزایش فشار عرضه در معاملات امروز سخن می‌گویند، اما معتقدند حجم بالای سفارش‌های خرید می‌تواند تا حدی نقش ضربه‌گیر بازار را ایفا کند. در روز گذشته، ۲۱۸ نماد در صف خرید قفل شدند؛ عددی که با وجود افزایش عرضه‌ها در دقایق پایانی، نشان از پایداری تقاضای موثر در اغلب صنایع دارد. این امر از نگاه فعالان بازار، نشانه‌ای از چرخش انتظارات، به سمت ثباتی و رشد تدریجی است.

اما یکی از تحولات مهم روز دوشنبه، بازگشت سرمایه‌گذاران حقیقی به

گروه‌های پتروشیمی و پالایشی بود. گروهی که پس از چند روز خروج پول و اصلاح جزئی، دوباره در کانون توجهات قرار گرفت. تحلیلگران علت افت مقطعی اخیر را سیو سود کوتاهمدت سهامداران می‌دانند و معتقدند این گروه‌ها همچنان پتانسیل رشد بنیادی بالایی دارند. به این ترتیب، پالایشی‌ها با جذب ۱۰۸میلیارد تومان پول حقیقی در صدر گروه‌های مورد توجه قرار گرفتند و محصولات شیمیایی با ۶۴میلیارد تومان ورود نقدینگی حقیقی جایگاه دوم را به خود اختصاص دادند. در کنار آنها، دارویی‌ها نیز با حضور مستمر در جمع پنج گروه برتر جذب پول حقیقی، عملا به یکی از گروه‌های طلایی بازار تبدیل شده‌اند. تحلیلگران دلیل این روند را در گزارش‌های شش‌ماهه مطلوب شرکت‌ها و هم‌زمانی با فصل اوج تقاضا در بازار دارو می‌دانند.

در میان گروه‌های ریالی نیز بانکی‌ها دوباره جان گرفتند. پس از چند روز خروج پول، این گروه دیروز موفق به جذب ۴۰میلیارد تومان نقدینگی حقیقی شد و به نوعی به رینگ معاملات بازگشت. در مقابل، گروه‌های محصولات غذایی با ۳۴میلیارد تومان، خودرو و ساخت قطعات با ۲۶میلیارد تومان و زراعت با ۶میلیارد تومان خروج نقدینگی، در صدر فهرست گروه‌های کم‌اقبال قرار گرفتند.

در نقطه مقابل این رشد‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری سهامی و بخشی روزی بر خرسارت را پشت سر گذاشتند. در روزی که تمامی نماگرهای بورسی در اوج بودند، این صندوق‌ها از ابتدای بازار شاهد خروج سرمایه‌حقی توجهی بودند. صندوق‌های سهامی دیروز ۱۲۸میلیارد تومان خروج پول حقیقی داشتند و صندوق‌های بخشی نیز ۳میلیارد تومان نقدینگی از دست دادند. به باور برخی تحلیلگران، این رفتار محتاطانه ناشی از آینده‌نگری مدیران صندوق‌ها و پرهیز از ریسک اصلاح کوتاهمدت بازار است.

با این حال، در سویی مقابل، تا لحظه نگارش این گزارش صندوق‌های طلا با ورود ۵۰۰میلیارد تومان نقدینگی و صندوق‌های درآمد ثابت با ۴۱۲میلیارد تومان ورود سرمایه عملکردی مثبت داشته‌اند؛ نشانه‌ای از تنوع‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاران در شرایط رشد شاخص.

به‌طور کلی، عملکرد دیروز بورس تهران از تعادل هوشمندانه میان عرضه و تقاضا حکایت داشت. عبور شاخص از سقف تاریخی، هرچند با افزایش هیجان و سیو سود همراه شد، اما توانست انتظارات مثبت تازه‌ای را در میان فعالان بازار شکل دهد. حالا چشم‌ها به معاملات امروز دوخته شده تا مشخص شود آیا بازار توان حفظ این قله جدید را دارد یا نه.

خبرهای مهم برای بورس دوشنبه

در روز داغ بورس دو خبر نیز بین فعالان بازار دست به دست شد. اول اینکه فریبز کریمایی، قائم‌مقام انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی، اعلام کرد که هنوز وزارت نفت قانع به اصلاح نرخ خوراک صنایع پتروشیمی نشده است. به گفته او، تلاش‌ها بر این است که هاب‌های اروپایی از فرمول قیمت‌گذاری خوراک حذف شوند. کریمایی تاکید کرد که اثر این تصمیم تنها محدود به صورت‌های مالی شرکت‌های پتروشیمی نخواهد بود، بلکه تمام صنایع وابسته به خوراک پتروشیمی را نیز تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. او افزود: «با حذف‌هاب‌های اروپایی، قیمت گاز ایران می‌تواند نسبت به سایر کشورهای تولیدکننده انرژی رقابتی‌تر شود.»

در طرف دیگر شایعه‌ای بانکی – پالایشی در بازار چرخید. گزارش‌های غیررسمی حاکی از آن است که احتمال جمعیت بلوک‌های پالایشی متعلق به بانک‌های بزرگ از جمله صادرات، تجارت و ملت برای واگذاری در بازار مطرح شده است. خبری که تا لحظه نگارش این گزارش تایید یا تکذیب نشد.

رکورد تاریخی شاخص در شرایطی متفاوت

محمد خبیری‌زاد، تحلیلگر ارشد بازار سرمایه با اشاره به رشد اخیر شاخص کل بورس گفت: «دیروز بازار سرمایه روزی تاریخی را پشت سر گذاشت. شاخص کل توانست رکورد قبلی خود را از نظر ریالی بشکند و به سطح سه‌میلیون و ۲۶۵ هزار واحد برسد. این اتفاق در حالی رخ داد که در مرتبه پیشین که شاخص در این محدوده قرار داشت، نرخ دلار حدود ۸۰ هزار تومان بود. بنابراین هرچند شاخص کل و سهام اثرگذار از منظر ریالی به سقف‌های پیشین نزدیک شده‌اند، اما از نظر دلاری هنوز حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد پایین‌تر از سقف سال ۱۴۰۴ قرار دارند.»

او در ادامه افزود: «پس از ثبت این رکورد، تقاضا در بازار تا حدودی فروکش کرد و هر چه به ساعات پایانی معاملات نزدیک شدیم، عرضه‌ها افزایش یافت. این رفتار اما طبیعی است؛ چراکه بازار برای عبور پایدار از چنین سقفی، معمولاً نیاز به چند مرحله درگیری میان خریداران و فروشندگان دارد تا بتوانند این مقاومت را با قدرت پشت سر بگذارند.» این تحلیلگر بازار سرمایه با اشاره به پایداری ورود نقدینگی به بازار بیان کرد: «تکته مهم این است که جریان پول در بازار همچنان فعال است. این جریان از شهرپورماه وارد بازار شد و تاکنون نشانه‌ای از خروج جدی سرمایه دیده نشده است. حتی در روزهای منفی اخیر نیز نسبت فروشندگان به خریداران تغییر محسوسی نداشته که این نشان می‌دهد نقدینگی جدید به قصد ماندگاری وارد بازار شده است.»

او توضیح داد که بخشی از این نقدینگی از سمت سپرده‌های بانکی و بازار ارز به بورس آمده و بخش دیگری نیز پس از افت بازار طلا و صندوق‌های طلا به سمت سهام حرکت کرده است.

خبیری‌زاد درباره عوامل بنیادی رشد بازار گفت: «برای آنکه بتوانیم با اطمینان از عبور شاخص از سقف‌ها سخن بگوییم، باید به پتانسیل‌های پیش‌روی بازار توجه کرد. گزارش‌های شرکت‌ها نشان می‌دهد روند تولید و فروش در بسیاری از صنایع مثبت بوده و حاشیه سود شرکت‌ها در سطحی قرار دارد که قیمت‌های فعلی سهام را توجیه می‌کند. حتی در برخی صنایع، ارزش ذاتی سهام بالاتر از قیمت بازار ارزیابی می‌شود.»

وی افزود: «در منظر انتظارات ارزی نیز فعالان بازار بر این باورند که دولت و بانک مرکزی در نهایت ناچار به تجدیدنظر در سیاست تثبیت نرخ ارز خواهند شد. احتمالاً دارد در اثر شرکت‌های بزرگ، بمویژه پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها، به بازار دوم (توافقی) منتقل شود و همین موضوع می‌تواند به رشد درآمدهای ارزی و در نتیجه تقاضای ارزش سهام این شرکت‌ها منجر شود.»

او در ادامه به نقش اخبار مثبت صنایع اشاره کرد و گفت: «اخبار متعددی از صنایع مختلف در حال انتشار است. در صنعت پتروشیمی، بحث حذف دو منبع اروپایی از فرمول قیمت‌گذاری گاز مطرح شد. هرچند هنوز دولت به‌طور رسمی با آن موافقت نکرده است. در صنعت فولاد، انتقال ارز از بازار توافقی اول به دوم مورد بررسی است و در بخش پالایشی نیز تخفیف در نرخ خوراک مطرح شده است. همچنین در صنعت خودرو، موضوع عرضه در بورس کالا همچنان در حال پیگیری است. تحقق این اخبار می‌تواند به عبور بازار از سقف‌های فعلی کمک کند.»

به گفته خبیری‌زاد، با وجود شرایط مساعد بازار، برخی ریسک‌ها نیز باید مورد توجه قرار گیرد: «ریسک‌های ژئوپلیتیک همچنان از عوامل مهم اثرگذار بر بازار هستند. احتمال بروز درگیری‌های منطقه‌ای، از جمله گمانه‌زنی‌ها درباره تنش‌های جدید در عراق یا با اسرائیل، همچنان ذهن فعالان اقتصادی را مشغول کرده است. از سوی دیگر، بودجه سال ۱۴۰۵ نیز در ارائه آرائه به مجلس است و مشخص نیست دولت چه سیاست‌هایی را در حوزه ارزی و مالی اتخاذ خواهد کرد.» وی در جمع‌بندی تاکید کرد: «در مجموع، وزن اخبار مثبت در شرایط کنونی بیشتر از اخبار منفی است. نوع گزارش‌های شرکت‌ها و وضعیت جریان نقدینگی نشان می‌دهد حتی اگر اصلاحی در بازار رخ دهد، بسیار محدود و کوتاهمدت خواهد بود. بر این اساس، به نظر می‌رسد احتمال رشد بازار در هفته‌های آینده بیش از احتمال درجا زدن یا افت آن باشد. از منظر بنیادی نیز قیمت بسیاری از سهام در سطوح فعلی کاملاً توجیه‌پذیر و در برخی موارد حتی جذاب برای خرید هستند. امیدواریم بازار بتواند این سبقت روانی را پشت سر بگذارد و وارد یک روند صعودی پایدار باشد.»

در سه هفته اخیر، بازار ارز و طلا با وجود اخبار متعدد از حراج و پیش‌فروش سسکه، روندی آرام و باثبات را تجربه کرده است. دلار آزاد در محدوده ۱۰۵ تا ۱۱۰ هزار تومان نوسان داشت و در معاملات اخیر با افت جزئی به ۱۰۸ هزار تومان رسید. کاهش هم‌زمان قیمت سسکه و طلای ۱۸ عیار نیز نشان می‌دهد سیاست‌های جدید بانک مرکزی در زمینه عرضه و حراج طلا، به‌ویژه دو حراج آبان‌ماه و برنامه پیش‌فروش سسکه، توانسته فضای انتظارات بازار را تا حدی کنترل و ثبات نسبی ایجاد کند.

در هفته‌های اخیر، بازار ارز و طلا در مسیر کم نوسان و نسبتاً باثباتی حرکت کرده است. دلار آزاد که در سه هفته گذشته در بازه ۱۱۰ تا ۱۱۰ هزار تومان نوسان داشت، در معاملات روز گذشته با افت ۵۴۰ تومانی از ۱۰۸ هزار و ۵۴۰ تومان به ۱۰۸ هزار تومان رسید. این دوره‌ای از نوسانات مقطعی، وارد فاز آرام‌تری شده و انتظار معامله‌گران نسبت به جهت‌گیری بعدی نرخ ارز تا حد زیادی محتاطانه و تثبیت‌شده است. در همین حال، سکه امامی نیز با کاهش ۶۲۵ هزار تومانی از ۱۱۱میلیون و ۸۰۵ هزار تومان به ۱۱۱میلیون و ۱۸۰ هزار تومان رسید.

تب بالای بورس تهران

تحلیلگران بازار مالی برای تشخیص روندهامعمولاً از میانگین‌های متحرک با بازه‌های زمانی مختلف استفاده می‌کنند. در گزارش حاضر نیز، میانگین ۲۰روزه، ۳۰روزه و ۱۲۰روزه ارزش معاملات خرد از ابتدای سال ۱۴۰۳ تاکنون مورد بررسی قرار گرفته است. انتخاب این بازه زمانی از آن جهت اهمیت دارد، که از ابتدای سال گذشته تاکنون، بیشترین تغییرات سیاست‌گذاری و محدودیت‌های دامنه نوسان در همین دوره اعمال شده است.

به‌طور تاریخی، هر زمان میانگین‌های کوتاهمدت‌تر (مثلاً ۲۰ یا ۳۰روزه) پایین‌تر از میانگین‌های بلندمدت‌تر قرار گرفته‌اند، بازار در فاز رکود و بی‌تحركی بوده و شاخص‌ها عمدتاً روندی خنثی یا نزولی را تجربه کرده‌اند. نمونه بارز این وضعیت را می‌توان از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا آغاز پاییز همان سال مشاهده کرد؛ دوره‌ای که بازار سهام زیر فشار ریسک‌های سیاسی، شاهد رکودی فرسایشی بود. در مقابل، هرگاه میانگین‌های کوتاهمدت از میانگین‌های سنگین‌تر عبور کرده و در سطوح بالاتر قرار گرفته‌ند، فضای بازار به سمت رونق و رشد شاخص‌ها میل کرده است. به‌عنوان مثال، در بازه زمانی آبان تادی سال گذشته، همین پدیده باعث بازگشت امید به بازار شد و شاخص بورس توانست بخشی از افت‌های قبلی خود را جبران کند.

از اواخر فروردین امسال نیز با آغاز دور تازه‌ای از مذاکرات هسته‌ای و افزایش خوش‌بینی نسبت به آینده اقتصادی کشور، بار دیگر میانگین‌های کوتاهمدت از میانگین‌های بلندمدت سبقت گرفتند و سیگنال رونق صادر شدند. در هفته‌های اخیر نیز این روند تکرار شده است؛ به‌گونه‌ای که از کف قیمتی شهریورماه، میانگین ۱۸روزه با شتاب از سایر میانگین‌ها پیشی گرفته و از اوایل مهر، نشانه‌های تازه‌ای از ورود نقدینگی و افزایش تقاضا در بازار مشاهده می‌شود. این الگوی آامری همچنان برقرار است و تا زمانی که میانگین کوتاهمدت زیر میانگین‌های بلندمدت بازنگردد، می‌توان انتظار داشت فضای مثبت بازار ادامه یابد.

امید تا کجا؟

رشد اخیر شاخص‌ها طی دو ماه گذشته بازدهی بیش از ۳۰درصدی را نصیب سرمایه‌گذاران کرده است. اما نکته مهم آن است که این رشد هنوز با ارزش معاملات‌ای که در دوره‌های اوج تاریخی بازار دیده شده، فاصله دارد. در پاییز سال گذشته، در حالی که دلار بازار آزاد از مرز ۷۸هزار تومان

بورس و بانک

روزنامه
روزاقتصاد
شماره ۱۴۰۳/۱۰۴ شماره ۸۶۵
چهارشنبه ۲۹ بهمن ماه ۱۴۰۳ شماره ۸۶۵
www.marzeghtesad.ir

♥گزیر ناگزیر بانک آینده

گزیر (فیصله)برگردان مناسبی از واژه «یزولوشن»

است و آن عبارات است از حل و فصل مشکلات بانک‌ها، قبل از اینکه مجبور به اعلام ورشکستگی شوند. چرا که اعلام ورشکستگی یک بانک غالباً دشوار و پی‌بر بر وضعیت سایر بانک‌ها و در نتیجه اقتصاد کشور تاثیر بسیار نامناسبی خواهد داشت.فرآیند گزیر طبق ماده یک قانون بانک مرکزی مصوب ۱۷ آبان ۱۴۰۲ اینگونه تعریف شده است. «گزیر مجموعه اقداماتی است که تحت راهبری بانک مرکزی به منظور صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص موسسات اعتباری که با ناترازی مواجه شده‌اند یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته‌اند، در چارچوب قانون اجرا می‌شود.»

بانک آینده با سال‌ها تجربه ناترازی در صورت وضعیت مالی خود و با تاخیر بسیار، سرانجام در تاریخ اول آبان ماه سال ۱۴۰۴ مشمول فرآیند گزیر شد. بنابر اعلام بانک مرکزی، بدهی‌های بانک آینده بابت سپرده‌های مشتریان، که طبق صورت وضعیت مالی آن در پایان سال ۱۴۰۴ بالغ بر ۳۲۲ همت است به بانک ملی انتقال خواهد یافت.(صورت‌های مالی سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ و ۱۴۰۳ منتشر شده است) بدین ترتیب بانک آینده با زین‌انباشت‌های معادل ۲۲۰همت (در پایان سال ۱۴۰۱- بدون درنظر گرفتن بندهای تحریف و محدودیت گزارش حسابرسی) و وجه نقد عملیاتی منفی به مبلغ ۵۷همت در آن سال، از خطر اعلام ورشکستگی نجات یافت. بنابر مصوبه بانک مرکزی، مسولیت تسویه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک آینده به عهده صندوق ضمانت سپرده‌ها گذاشته شده است.صورت‌های ضمانت سپرده‌های سال ۱۳۹۰ به صورت یک نهاد عمومی غیردولتی و شخصیتی مستقل، به منظور تضمین بازپرداخت ووجه متعلق به سپرده گذاران تاسیس شده است. هیات انمای صندوق از رئیس کل بانک مرکزی، وزیر امور اقتصادی، دادستان کل کشور با معاونین آنهاو چندعضودیگر تشکیل می‌شود.صندوق توسط هیات‌مدیره‌ای متشکل از یک نفر رئیس، چهار عضو اصلی و یک نفر عضو علی‌البدل که توسط هیات انمای ضمانت می‌شوند اداره می‌شوند.

با اجرای روش گزیر، بانک آینده منحل نشده و در بانک ملی نیز ادغام نشده است، لیکن اداره فعالیت و تصمیم‌گیری در مجامع عمومی آن بانک به صندوق ضمانت سپرده‌ها واگذار شده است. بدین ترتیب در تاریخ گزیر خزیر حداقل مبلغ ۳۳۳همت به‌دارایی‌های بانک ملی اضافه خواهد شد که باید از محل وصول مطالبات و فروش دارایی‌های بانک آینده تامین شود. در مقابل این دارایی با درجه نقدینگی کم، بدهی سپرده‌های مشتریان بانک ملی با درجه نقدشوندگی بالا به میزان ۳۸درصد افزایش خواهد یافت.

ظاهرا در صورت عدم اصلاح ساختار مالی، پنج بانک دیگر نیز احتمالاً در صف انتظار اجرای روش گزیر هستند. نظرات مستمر و به موقع بانک مرکزی بر فعالیت بانک‌ها مانع از تکرار مکانیز گزیر خواهد شد.

♥ تورم آاناتولی در کف ۳٫۵ ساله

نرخ تورم سالانه ترکیه در اکتبر ۲۰۲۵ به ۳٫۵درصد رسید، رقمی که نسبت به تورم ۳۳٫۲۹درصدی ماه قبل کاهش یافته و پایین‌تر از انتظارات بازار (۳۳٫۲ درصد) بود. بالاترین سطح نرخ تورم سالانه این کشور نزدیک به ۸۰درصد بود و نرخ تورم ماهانه نیز بیش از ۱۳درصد بوده است. تورم ماه اخیر پایین‌ترین سطح تورم از نوامبر ۲۰۲۱ محسوب می‌شود و نشان می‌دهد روند کاهش فشارهای قیمتی در اقتصاد ترکیه، هرچند کند و همراه با ریسک، همچنان ادامه دارد.بخش زیادی از این کاهش ناشی از افت سرعت رشد قیمت‌های گروه‌های عمده هزینه‌یابی بوده است. برای مثال، تورم مواد غذایی و نوشیدنی‌های غیرالکلی از ۳۶٫۰۶ به ۳۴٫۸۱ درصد کاهش یافت که با توجه به سهم ۲۵ درصدی این گروه در شاخص قیمت مصرف‌کننده، اثر مهمی بر کل تورم دارد. همچنین در بخش مسکن تورم از ۵۱٫۳۶ به ۵۰٫۹۶ درصد، در پوشاک از ۹۸ به ۷۰٫۹۸درصد، در لوازم خانگی از ۲۹٫۳۲ به ۲۸٫۹ درصد و در حوزه سلامت از ۲۵٫۲۱ به ۲۲٫۰۶ درصد کاهش مشاهده شد. گروه‌های ارتباطات و آموزش نیز کاهش جزئی تورم را تجربه کردند.در مقابل، برخی گروه‌ها همچون حمل‌ونقل، نوشیدنی‌های الکلی و دخلیات و همچنین تفریحات و محصولات و خدمات فرهنگی افزایش مجدد تورم را ثبت کردند.برای نمونه، تورم حمل‌ونقل از ۲۵٫۳ به ۲۷٫۳۲درصد رسید؛ این بخش سهمی ۱۷ درصدی در سبد تورم ترکیه دارد و نوسانات آن، خصوصاً تحت‌تاثیر قیمت انرژی و نرخ ارز، می‌تواند آثار مهمی بر مسیر تورمی بگذارد. در منظر ماهانه نیز شاخص قیمت مصرف‌کننده در اکتبر ۲۵٫۵ درصد رشد کرد که کمتر از عدد ۳۰٫۲۳درصد ماه قبل و پایین‌تر از انتظار بازار (۲۸٫۲ درصد) بود. این موضوع نشان می‌دهد هرچند سطوح تورم هنوز بالاست، اما شتاب رشد قیمت‌ها تا حدی کاهش یافته است. برای مقایسه تاریخی باید اشاره کرد میانگین تورم ماهانه ترکیه از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۲۵ حدود ۱۳٫۴ درصد بوده و رکورد بیشترین تورم ماهانه در دسامبر ۲۰۲۱ با رقم ۱۳۵٫۸درصد ثبت شده است؛ این فاصله نشان می‌دهد سطح فعلی تورم هنوز بسیار بالاتر از روندهای تاریخی است.

تورم تولیدکننده (PPI) نیز به ۲۷ درصد افزایش یافت که بالاتر از رقم ۲۶٫۵۹ درصدی ماه سپتامبر و بالاترین سطح از ژانویه بود. این افزایش تورم تولیدکننده، هرچند محدود، هشداری نسبت به پایداری فشار هزینه‌ها در سمت عرضه است. در تمام بخش‌های اصلی تولید، از جمله معدن، آب، برق و گاز و تولیدات صنعتی رشد قیمت دیده شد.

در دل میانگین‌ها

روزنامه در اقتصاد

چهارشنبه ۲۹ بهمن ماه ۱۴۰۴ • شماره ۸۶۵

www.marzeghtesad.ir

▼ موانع ارزی از مسیر تولید خودرو برداشته شود

محمد رستمی، نماینده نیشابور و فیروزه و سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، با حضور در ایران خودروی خراسان از خطوط تولید این مجموعه بازدید کرد و در نشست با شایانی مدیرعامل شرکت و جمعی از مدیران در جریان روند تولید، چالش‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای این واحد صنعتی قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی ایران خودروی خراسان؛ در این بازدید، ششانی ضمن ارائه گزارشی از ظرفیت‌ها و دستاوردهای ایران خودروی خراسان، گفت: این شرکت به عنوان یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های تولید خودروی شرق کشور، با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و بومی‌سازی بخش قابل‌توجهی از قطعات، نقش موثری در تحقق تولید پایدار و اشتغال ایفا می‌کند.

محمد رستمی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شوروای اسلادی نیز با اشاره به ضرورت بازنگری در سیاست‌های قیمت‌گذاری خودرو، اظهار کرد: قیمت‌دستوری نه به نفع مردم است و نه به نفع صنعت خودروسازی، چرا که از یک سو تولیدکنندگان امکان حرکت در مسیر توسعه، نوآوری و ارتقای کیفیت را از دست می‌دهند و از سوی دیگر مردم نمی‌توانند از خودروهای با کیفیت‌تر و به روزتر بهره‌مند شوند. وی افزود: در کمیسیون صنایع تلاش می‌کنیم با برگزاری جلسات تخصصی و دعوت از دو خودروساز بزرگ کشور، به راهکاری برسیم که ضمن حمایت از تولید، منافع مصرف‌کننده نیز حفظ شود. البته خودروسازان نیز باید با اصلاح ساختارها و کاهش هزینه‌های تولید، سهم خود را در این مسیر ایفا کنند.

▼ آماده‌باش دستگاه‌ها در پی وقوع زلزله بهایاد

مدیرکل مدیریت بحران استان یزد در پی وقوع زمین‌لرزه ۴٫۷ ریشتری بهیاد دستور آماده باش و برگزاری جلسه‌ستاد پیشگیری، هماهنگی وفرماندهی عملیات پاسخ به بحران شهرستان بهیاد را صادر کرد. احسان بالاکتفی در این باره گفت: بلافاصله پس از وقوع زمین‌لرزه، گروه‌های ارزیاب جمعیت هلال احمر و کارشناسان مدیریت بحران به نقاط مختلف شهرستان اعزام شدند و بررسی‌های لازم در خصوص خسارات احتمالی مالی در حال انجام است. منطقه بروز زلزله هم‌سکونی بوده و با شهر بهیاد بیش از ۴۴ کیلومتر فاصله دارد.

وی از ارتباط با استنادار یزد، رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، معاون هماهنگی امور عمرانی استنادر و معاون آمادگی و پاسخ سازمان مدیریت بحران کشور خبر داد و اظهار کرد: آخرین گزارش‌ها در خصوص زلزله در اختیار مسوولان ارشد استان و کشور قرار گرفت. بالاکتفی از فعال‌سازی مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان نیز خبر داد و گفت: مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان در کوتاه‌ترین زمان فعال شده و فرآیندهای مربوطه با هماهنگی دستگاه‌های امدادی در حال بررسی است.

▼ دیوار تعرفه‌ای و عادت به بازار غیر رقابتی

این الگوی مشترک نشان می‌دهد که مشکل در نبود منابع طبیعی یا نیروی انسانی نبوده، بلکه در ساختار سیاست‌گذاری اقتصادی و نوع مواجه‌ها با مفهوم «قابلیت» و «کیفیت» نهفته است. در حوزه معدن و صنایع معدنی، ایران از ذخایر غنی و متنوعی برخوردار است. سنگ‌های تزئینی کشور از نظر کیفیت و تنوع در زمره بهترین نمونه‌های جهان قرار دارند. با این حال، سهم ایران از بازار جهانی سنگ فرآوری‌شده ناچیز است. هزاران واحد سنگبری در کشور فعالند، اما خروجی نهایی آنهاز منظر کیفیت، بستندیدی و استاندارد فنی، توان رقابت در بازارهای جهانی را ندارد. در حالی که ترکیه با حدود یک‌ششم تعداد کارخانه‌های ایران، چند برابر کشور ما صادرات دارد، این تفاوت نشان می‌دهد که مسأله اصلی نه در کمیت تولید، بلکه در کیفیت و رقابت‌پذیری نهفته است. چنین وضعیتی تنها به سنگ محدود نمی‌شود در صنایع فلزی نیز همین الگو تکرار شده است. میلگرد، یکی از مساهترین محصولات فولادی، در بازارهای جهانی به سختی جای پایی برای ایران باز کرده است. کشورهای منطقه که در سطح فنی و فناوری مشابهی با ما قرار دارند، موفق شده‌اند محصولات خود را به بازارهای سخت‌گیر اروپایی صادر کنند، در حالی که میلگرد ایرانی عمدتاً روانه بازارهای ازران‌قیمت و بی‌استانداردی مانند عراق، افغانستان یا برخی کشورهای آفریقایی می‌شود. حتی در مورد سیمان نیز، با وجود آنکه ایران از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان منطقه است، کشورهای دارای استاندارد بالاتر تمایلی به خرید سیمان ایرانی ندارند.ریشه این ضعف ساختاری را باید در نبود رقابت واقعی در بازار داخلی جست‌وجو کرد. در شرایطی که دیوار بلند تعرفه‌ای و ممنوعیت واردات کالای مشابه خارجی، بسازار ۸۰میلیونی ایران را از رقابت آزاد دور نگه داشته، تولیدکننده داخلی انگیزه‌ای برای ارتقای کیفیت ندارد. وقتی واردات محصول مشابه ممنوع می‌شود، مصرف‌کننده ناگزیر است از بخش‌های تولید انجام می‌داد، اما دو سال است که چنین گزارشی منتشر نمی‌شود و آخرین آن مربوط به سال ۱۴۰۱ است که میزان رضایت مصرف‌کنندگان از وسایل خانگی اصلی در خوشه دوم رضایت قرار داشته‌است. با این حال این نظرسنجی کلی بوده و فاقد بررسی‌های مقایسه‌ای بین تولیدات داخلی و خارجی و میزان رضایت مصرف‌کننده از کالاهای مشابه است.این در حالی است که هر سال رویدادی به نام «جایزه ملی کیفیت ایران» هم

مرکز ثقل تجارت لرزان منطقه

بیتا حسن پور – در نشست «دیپلماسی اقتصادی» که با حضور سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه و جمعی از فعالان اقتصادی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، اعضای هیات‌نمایندگان اتاق بر ضرورت حمایت موثر تر دولت، نظام بانکی و دستگاه دیپلماسی از صادرکنندگان کشور تأکید کردند.

یونس ژلله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز در این دیدار به پیشینه تاریخی این شهر در حوزه تجارت منطقه‌ای اشاره کرد و گفت: تبریز از دیرباز یکی از مراکز اصلی تجارت ایران با قفقاز، آذربایجان و ترکیه بوده و همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در رونق اقتصادی شمال‌غرب کشور داشته است. وی بر نقش ولای تبریز در توسعه اقتصادی کشور تأکید کرد و گفت: امروز نیز تبریز می‌تواند همان نقش تاریخی خود را در تجارت با قفقاز ایفا کند، اما برای تحقق این هدف، باید موانع موجود در مسیر توسعه روابط اقتصادی با کشورهای همسایه برطرف شود.

وی برگزاری نشست‌های مشترک میان تجار تبریز و بازرگانان کشورهای قفقاز، پاکو، ایروان و تفلیس و نمایشگاه‌های مشترک را زمینه‌ساز گسترش تعاملات اقتصادی دانست و افزود: در شرایطی که فشارهای خارجی بر اقتصاد ایران افزایش یافته، بهترین راهکار، توسعه همکاری‌های تجاری با کشورهای همسایه و بازارهای است که به کالاهای ایرانی نیاز دارند، متأسفانه در سال‌های اخیر، به‌دلیل کم‌توجهی برخی نهادها، از جمله در حوزه سیاست خارجی و

صرفه‌جویی سالانه ۹۰میلیون دلاری کربن صنعت امیر کبیر اراک

بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی در نشست مشترک «بررسی مشکلات تامین و توزیع نهاده‌های دامی» که با حضور مقامات وزارت جهاد کشاورزی و گمرک برگزار شد، از احتمال ابلاغ تفهیم اتهام برخی مسوولان مرتبط با واردات نهاده‌های دامی در هفته جاری خبر داد. به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه، در این نشست که با حضور غلامرضا آذری بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی کل کشور، علی‌رضا حبیبی معاون اداره تخصیص ارز بانک مرکزی، هومن فتحی سرپرست معاون بازرگانی وزیر جهاد کشاورزی، محمد ابراهیم حسن نژاد معاون تولیدات دامی وزارت جهاد کشاورزی، ابراهیم نقدی معاون حقوقی و نظارت گمرک جمهوری اسلامی، علی اکبر شامانی معاون امور گمرکی و محمدمهسدی نهاوندی عضو هیات‌مدیره و اتحادیه واردکنندگان نهاده‌های دام و طیور برگزار شد، ایرادهای سازمان بازره‌گاه(سامانه نهاده‌های کشاورزی) مورد بحث و بررسی قرار گرفت

بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی کل کشور در این نشست با اشاره به مشکلات ایجاد شده در روند تامین نهاده‌های دامی گفت: با توجه به تهیایی که در بازار این نهاده‌ها در ماه‌های اخیر و به‌ویژه در روزهای اخیر ایجاد شده و مشکلات زیادی را برای دامداران و مردگران به همراه داشته، شکایات گسترده‌ای از سوی آنها به نهادهای قضایی و بازرسی ارائه شده است. این موضوع منجر به آن شد که ریاست قوه قضائیه در هفته گذشته، در جلسه شورای عالی قضایی، به سازمان بازرسی کل کشور ماموریت دهد تا موضوع را بررسی کرده و با متخلفان احتمالی در هر سطحی که باشند برخورد شود.

وی ادامه داد: تاکنون پنج جلسه رسمی با مسوولان دولتی و بخش خصوصی از جمله تولیدکنندگان برگزار کرده‌ایم و نتیجه برخی جلسات نیز به اخذ توضیح از مدیران مربوط رسیده است و احتمالاً در هفته جاری بحث تفهیم اتهام به برخی از مسوولان نیز مطرح و ابلاغ خواهد شد. وی اضافه کرد: بودجه ارزی برای واردات نهاده‌ها چگونه پیش‌بینی می‌شود؟ قاعدتاً زمانی که در وزارت جهاد کشاورزی میزان نیاز به واردات مشخص می‌شود، متناسب با آن و با در نظر گرفتن قیمت‌های جهانی، بودجه ارزی نیز پیش‌بینی می‌شود تا معلوم شود برای تامین این میزان واردات چه مقدار ارز مورد نیاز است. آذری به مشکلات عمده در چهار محور اشاره کرد و درباره سیاست‌های ارزی و تامین منابع گفت: سیاست‌های ارزی کشور به درستی تامین نشده و برخی تصمیمات برای اختصاص ارز ترکیبی به واردات کالاهای اساسی

صنعت‌نامه‌ها و پرداخت‌ها نیز با تملل‌های طولانی روبه‌رو می‌شوند. بر‌گز با اشاره به تجربیات خود در بازار آفریقا خاطرنشان کرد: بیش از ۱۰ سال در کشورهای آفریقایی فعالیت اقتصادی داشتیم و به‌رغم اعتبارسازی و موفقیت در صادرات، هیچ‌گونه پشتیبانی از سوی سفارتخانه ایران دریافت نکردیم. حتی در طرحی که برنده شدیم، به دلیل نبود حمایت بانکی و دیپلماتیک، توانستیم منابع مالی لازم را تامین کنیم، درحالی‌که رقبای خارجی ما در مدت کوتاهی تمام مراحل را طی کردند. وی با تأکید بر اینکه بخش خصوصی تنها به توان فنی و تولیدات داخلی خود متکی است، گفت: تمام مواد اولیه و محصولات ما در داخل تولید می‌شود و سرمایه اصلی فعالان این حوزه، تخصص، دانش و تلاش فردی آن‌هاست.

آذربایجان؛ دروازه تجارت منطقه

بشیر جعفری، عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز نیز با اشاره به جایگاه راهبردی شمال‌غرب کشور گفت: آذربایجان، سنر ایران و نماد پویایی ملت ماست. این منطقه می‌تواند نقشی اساسی در تقویت روابط اقتصادی و سیاسی کشور ایفا کند. وی افزود: ایران ظرفیت‌های گسترده‌ای در حوزه تجارت بین‌الملل دارد و اگر از توان فعالان بخش خصوصی در کنار دولت استفاده شود، می‌توان همکاری‌های اقتصادی با کشورهای همسایه، به‌ویژه در منطقه قفقاز را به‌طور چشم‌گیری گسترش داد. جعفری همچنین با اشاره به روابط دیرینه آذربایجان شرقی با ارمنستان اظهار کرد: استان ما سال‌هاست با استان‌های سیونیک و آرارات روابط دوستانه دارد. استفاده از ظرفیت‌های مشترک می‌تواند زمینه‌ساز توسعه همکاری‌های اقتصادی شود. وی خواستار تسهیل روابط تجاری و مرزی با کشورهای همسایه شد و تأکید کرد: اگر این ظرفیت‌ها فعال شوند، تبریز و آذربایجان بار دیگر می‌توانند به مرکز ثقل تجارت منطقه تبدیل شوند.

راهبرد تقویت دیپلماسی اقتصادی

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی نیز بر موقعیت ممتاز و تاریخ آذربایجان شرقی و تبریز در عرصه تجارت و دیپلماسی اقتصادی تأکید کرد و گفت: تبریز با ظرفیت‌های اقتصادی بزرگی همچون قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی ایران و صاحب بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، از دیرباز نقطه اتصال ایران با قفقاز، اوراسیا و اروپا بوده و قابلیت تبدیل شدن بههاب اصلی تجارت و سرمایه‌گذاری شمال غرب کشور را دارد.

وی با بیان اینکه حضور پیشین ۱۱ کنسولگری در این استان گواه تاریخی بر اهمیت تجاری و دیپلماتیک آن است، افزود: با فعال‌سازی مجدد برخی کنسولگری‌ها، توسعه دفاتر تجاری مشترک با ترکیه، ایجاد مرکز خدمات کنسولی و بازرگانی شمال غرب کشور و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی، زمینه برای تقویت دیپلماسی اقتصادی و گسترش مرادوات تجاری فراهم شود. وی بر بهره‌برداری از شهرک سرمایه‌گذاری خارجی، پارک‌های صنعتی دانش‌بنیان و منطقه آزاد ارس به‌عنوان ظرفیت‌های بالقوه صادرات غیرنفتی تأکید کرد و گفت: زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک از جمله اتصال آزادراه‌ها و خطوط ریلی تبریز با پاکو، تفلیس و استانبول و تقویت پروازهای مستقیم بین‌المللی از جمله اقدامات سازنده در راستای توسعه اقتصادی است. سرمست با اشاره به طرح راهبردی جاده کالا – جلفا، ادامه داد: این طرح به عنوان یکی از پروژه‌های ملی و استراتژیک، در چارچوب تفاهم‌نامه‌های همکاری با جمهوری آذربایجان در حال پیگیری است.

وی انتقال آب ارس به تبریز را جزو اولویت‌های استانی دانست و گفت: اجرای این طرح نیازمند پیگیری‌های دیپلماسی آبی در سطح وزارت امور خارجه و تامین مالی از محل مطالبات ایران از جمهوری آذربایجان است.

اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان

صابر پربیان، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت آذربایجان شرقی نیز در این نشست از اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان خبر داد و گفت: بسیاری از کشورهای دنیا این تعداد طرح صنعتی و تولیدی را ندارند که آذربایجان شرقی به تنهایی این تعداد را دارد. وی به پتانسیل‌های تولیدی و صنعتی آذربایجان شرقی اشاره کرد و گفت: این استان با دارا بودن بیش از چهار هزار واحد تولیدی، قطب تولید شیرینی و شکلات کشور به‌شمار می‌رود.همچنین ۷۰ درصد قیر کشور، ۳۰ درصد فولاد و ۷۰ درصد محصولات لوازم خانگی صادرات‌محور در منطقه جغوار تبریز تولید می‌شود. بزرگ‌ترین شهرک صنعتی خاورمیانه، یکی از بزرگ‌ترین شهرک‌های اقتصادی، صنعتی و فناوری نیز در این منطقه واقع شده است.

پربیان به توسعه دیپلماسی اقتصادی با محوریت تبریز تأکید کرد و ادامه داد: شاگشایی سرکنسولگری روسیه در تبریز، رفع مشکل ارتباط زمینی ایران و آذربایجان، حل مشکلات صادرات به کشور عراق و برگزاری بازارچه مرزی ایران و ارمنستان از درخواست‌های بخش خصوصی استان از دستگاه دیپلماسی کشور است.

محمدرضا اکبری اصل: مدیرعامل شرکت آندسازی کربن صنعت امیرکبیر با بیان اینکه طرح آندسازی این شرکت اکنون ۷۳ درصد پیشرفت دارد، گفت: بهره‌برداری از این طرح ملی موجب صرفه‌جویی سالانه ۸۰ تا ۹۰میلیون دلار می‌شود.

خسرو غفاری در بازدید خبرنگاران از روند اجرای طرح، افزود: یکی از چالش‌های اصلی پیش‌روی واحدهای صنعتی، ضعف در زیرساخت‌ها به ویژه در حوزه راه‌های دسترسی است که رفع آن نیازمند اهتمام جدی دستگاه‌های متولی است و شرکت شهرک‌های صنعتی به عنوان متولی ایجاد زیرساخت‌ها، باید پیش از واگذاری زمین نسبت به تامین امکانات لازم همچون راه، آب، برق و گاز اقدام کند، اما متأسفانه با وجود مکاتبات متعدد طی سال‌های اخیر، هنوز بخشی از مشکلات زیرساختی برطرف نشده است.

مدیرعامل شرکت آندسازی صنعت کربن امیرکبیر با اشاره به اهمیت طرح کربن صنعت، گفت: این طرح صنعتی از پروژه‌های شاخص کشور به شمار می‌رود و پس از بهره‌برداری، نقش موثری در کاهش وابستگی خارجی و تقویت زنجیره تولید صنایع آلومینیوم خواهد داشت.

بررسی تخلفات مسوولان حوزه واردات نهاده‌های دامی

و نهاده‌های دامی شاید مصوب شده ولی بنا به دلایلی ابلاغ نشده است. اطلاع‌رسانی ناقص این سیاست‌ها باعث تعلل واردکنندگان در ثبت‌سفارش و تأخیر در ثبت‌سفارش‌ها شده است. بازرس کل سازمان بازرسی اظهار کرد: طبق اطلاعات دریافتی در برخی موارد ثبت‌سفارش کالا به موقع انجام نشده و بخشی از این مشکل به مشخص نبودن سیاست‌ها و برنامه‌های دولت در حوزه ارزی بازمی‌گردد. این مساله منجر به تأخیر در ورود کالا و ایجاد هزینه‌های اضافی برای تولیدکنندگان شده است. خشکسالی و کاهش تولید داخلی در برخی محصولات، بار مشکلات تامین نهاده‌ها را افزایش داده است. وی با بیان اینکه سامانه بازار‌گاه برای شفاف‌سازی و توزیع مستقیم نهاده‌ها به تولیدکنندگان ایجاد شده، گفت: کالاهایی که خریداری شده‌اند، پس از پرداخت هزینه توسط تولیدکننده، گاهی دو تا سه ماه بعد به دست او رسیده است. برخی کالاها در سامانه عرضه شده‌اند درحالی‌که هنوز وارد کشور نشده بودند یا در گمرک معطل شده‌اند. این تأخیرها باعث شده تولیدکنندگان برای تامین نهاده، به بازار آزاد مراجعه کنند و نهاده را با قیمت بالاتر خریداری کنند، که منجر به افزایش هزینه تمام شده تولید و ایجاد نوسانات قیمتی شده است.

وی ادامه داد: سازمان بازرسی بر این نکته تأکید دارد که کالاهای موجود در گمرکات و بنادر باید فوراً به دست تولیدکنندگان برسد تا از بحران در تولید جلوگیری شود. هرگونه تخلف در واردات و توزیع کالا مورد رسیدگی قرار گرفته و پرونده‌ها به مراجع ذیصلاح ارجاع می‌شوند. مدیریت منابع، برنامه‌ریزی واردات و شبکه توزیع نیاز به اصلاح فوری دارد و مسوولان مربوطه باید اقدامات لازم را انجام دهند. اگر تحول فوری در مدیریت واردات، عرضه و شبکه توزیع کالاها رخ ندهد، وضعیت آینده تولید و تامین نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی با مشکلات جدی مواجه خواهد شد.

بررسی تخلفات مسوولان حوزه واردات نهاده‌های دامی

و نهاده‌های دامی شاید مصوب شده ولی بنا به دلایلی ابلاغ نشده است. اطلاع‌رسانی ناقص این سیاست‌ها باعث تعلل واردکنندگان در ثبت‌سفارش و تأخیر در ثبت‌سفارش‌ها شده است. بازرس کل سازمان بازرسی اظهار کرد: طبق اطلاعات دریافتی در برخی موارد ثبت‌سفارش کالا به موقع انجام نشده و بخشی از این مشکل به مشخص نبودن سیاست‌ها و برنامه‌های دولت در حوزه ارزی بازمی‌گردد. این مساله منجر به تأخیر در ورود کالا و ایجاد هزینه‌های اضافی برای تولیدکنندگان شده است. خشکسالی و کاهش تولید داخلی در برخی محصولات، بار مشکلات تامین نهاده‌ها را افزایش داده است. وی با بیان اینکه سامانه بازار‌گاه برای شفاف‌سازی و توزیع مستقیم نهاده‌ها به تولیدکنندگان ایجاد شده، گفت: کالاهایی که خریداری شده‌اند، پس از پرداخت هزینه توسط تولیدکننده، گاهی دو تا سه ماه بعد به دست او رسیده است. برخی کالاها در سامانه عرضه شده‌اند درحالی‌که هنوز وارد کشور نشده بودند یا در گمرک معطل شده‌اند. این تأخیرها باعث شده تولیدکنندگان برای تامین نهاده، به بازار آزاد مراجعه کنند و نهاده را با قیمت بالاتر خریداری کنند، که منجر به افزایش هزینه تمام شده تولید و ایجاد نوسانات قیمتی شده است.

لوازم خانگی در مسیر خودروسازی؟

برگزار می‌شود تا به روند افزایش کیفیت محصولات داخلی کمک کند. اما آنچه مصرف‌کنندگان عنوان می‌کنند چنین نیست و بسیاری از آنان خرید کالاهای خارجی قاچاق را با سختی به خرید کالای ایرانی با انواع تخفیفات و جشنواره‌ها ترجیح می‌دهند. چنان‌که آمار انجمن لوازم خانگی نشان می‌دهد حدود ۳۰ درصد لوازم خانگی در کشور به صورت غیررسمی وارد می‌شوند و این نشان از تقاضای بالا برای خرید این کالاها دارد.

همچنین بر پایه آمارهای ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، حجم قاچاق لوازم خانگی در سال ۱۴۰۲ حدود ۲میلیارد دلار برآورد شده است. برخی گزارش‌ها نیز نشان می‌دهد که دست‌کم یک‌سوم کالاهای موجود در بازار لوازم خانگی ایران از طریق قاچاق وارد شده‌اند. با وجود این، اگر کالاهای لوازم خانگی در ۵ سال اخیر کیفی شده‌اند، تا حدی که قابلیت صادرات را دارند، بنابراین اکنون زمان آن رسیده است که این انحصار برداشته شود و کالاهای خارجی برای رقابتی کردن به طور رسمی وارد بازار داخل شوند.چندی پیش نیز رئیس سازمان ملی استاندارد عنوان کرده بود که ۷۰ قلم کالای ایرانی هنوز علامت استاندارد ندارند؛ اما در حال فعالیت و تولید هستند. این موضوع نشان می‌دهد موضوع نظارت بر کیفیت بیش از آنچه در برنامه‌های وزارت صمت دنبال می‌شود، نیازمند بازنگری است.

سال گذشته محمدحسین اسلامیان، نایب رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی، در گفت‌وگو با یک رسانه اعلام کرده بود: «ما امروز جلبه‌سنجی‌ای را که تکنولوژی آن وارداتی است، با کیفیت به‌مراتب پایین‌تری از نمونه اصلی مونتاژ می‌کنیم؛ اما قیمت آن از قیمت جهانی کالای مورد نظر بالاتر است. وقتی در یک کشور، برند ایرانی را با کیفیت پایین‌تر و قیمت دوبرابری در کنار برند کره‌ای و آلمانی قرار دهیم، موفق نمی‌شویم.» بسیاری از مصرف‌کنندگان در حالی اقدام به خرید کالاهای خارجی می‌کنند که یکی از معایب آنها دسترسی سخت به قطعات یدکی به دلیل تحریم‌ها و قیمت اولیه بالاتر است.

تولید ۲۲میلیون دستگاه در داخل

تحلیلگران پیشنهاد می‌کنند که تمرکز بر استانداردهای، بهبود خدمات پس از فروش و حمایت از نوآوری ضروری است تا از مرگ تدریجی صنعت داخلی جلوگیری شود؛ چرا که بدون اصلاحات ساختاری، این نارضایتی می‌تواند به کاهش سهم بازار و افزایش واردات قاچاق منجر شود.در این زمینه نظر ابراهیم شیخ معاون صنایع وزیر صنعت، معدن و تجارت با اشاره به رشد تولید داخلی در صنعت لوازم خانگی گفت: هم‌کنون بیش از ۹۰درصد نیاز بازار کشور از محل تولید داخل تامین می‌شود و در سال‌های اخیر، شاخص‌های کیفیت و

صنعت‌نامه‌ها و پرداخت‌ها نیز با تملل‌های طولانی روبه‌رو می‌شوند. بر‌گز با اشاره به تجربیات خود در بازار آفریقا خاطرنشان کرد: بیش از ۱۰ سال در کشورهای آفریقایی فعالیت اقتصادی داشتیم و به‌رغم اعتبارسازی و موفقیت در صادرات، هیچ‌گونه پشتیبانی از سوی سفارتخانه ایران دریافت نکردیم. حتی در طرحی که برنده شدیم، به دلیل نبود حمایت بانکی و دیپلماتیک، توانستیم منابع مالی لازم را تامین کنیم، درحالی‌که رقبای خارجی ما در مدت کوتاهی تمام مراحل را طی کردند. وی با تأکید بر اینکه بخش خصوصی تنها به توان فنی و تولیدات داخلی خود متکی است، گفت: تمام مواد اولیه و محصولات ما در داخل تولید می‌شود و سرمایه اصلی فعالان این حوزه، تخصص، دانش و تلاش فردی آن‌هاست.

آذربایجان؛ دروازه تجارت منطقه

بشیر جعفری، عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز نیز با اشاره به جایگاه راهبردی شمال‌غرب کشور گفت: آذربایجان، سنر ایران و نماد پویایی ملت ماست. این منطقه می‌تواند نقشی اساسی در تقویت روابط اقتصادی و سیاسی کشور ایفا کند. وی افزود: ایران ظرفیت‌های گسترده‌ای در حوزه تجارت بین‌الملل دارد و اگر از توان فعالان بخش خصوصی در کنار دولت استفاده شود، می‌توان همکاری‌های اقتصادی با کشورهای همسایه، به‌ویژه در منطقه قفقاز را به‌طور چشم‌گیری گسترش داد. جعفری همچنین با اشاره به روابط دیرینه آذربایجان شرقی با ارمنستان اظهار کرد: استان ما سال‌هاست با استان‌های سیونیک و آرارات روابط دوستانه دارد. استفاده از ظرفیت‌های مشترک می‌تواند زمینه‌ساز توسعه همکاری‌های اقتصادی شود. وی خواستار تسهیل روابط تجاری و مرزی با کشورهای همسایه شد و تأکید کرد: اگر این ظرفیت‌ها فعال شوند، تبریز و آذربایجان بار دیگر می‌توانند به مرکز ثقل تجارت منطقه تبدیل شوند.

راهبرد تقویت دیپلماسی اقتصادی

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی نیز بر موقعیت ممتاز و تاریخ آذربایجان شرقی و تبریز در عرصه تجارت و دیپلماسی اقتصادی تأکید کرد و گفت: تبریز با ظرفیت‌های اقتصادی بزرگی همچون قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی ایران و صاحب بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، از دیرباز نقطه اتصال ایران با قفقاز، اوراسیا و اروپا بوده و قابلیت تبدیل شدن بههاب اصلی تجارت و سرمایه‌گذاری شمال غرب کشور را دارد.

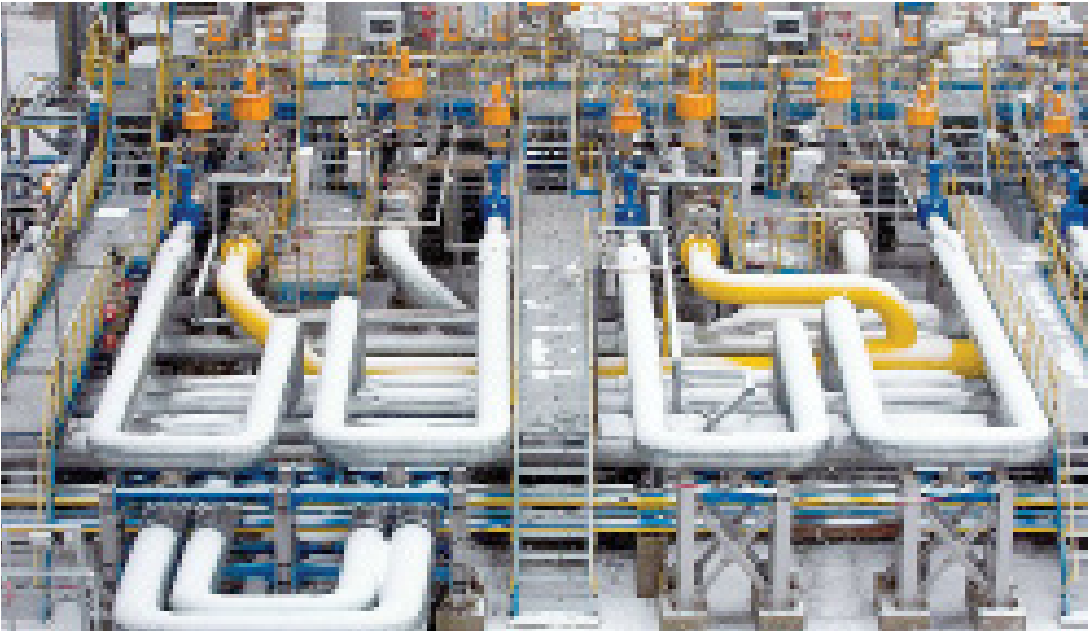
وی با بیان اینکه حضور پیشین ۱۱ کنسولگری در این استان گواه تاریخی بر اهمیت تجاری و دیپلماتیک آن است، افزود: با فعال‌سازی مجدد برخی کنسولگری‌ها، توسعه دفاتر تجاری مشترک با ترکیه، ایجاد مرکز خدمات کنسولی و بازرگانی شمال غرب کشور و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی، زمینه برای تقویت دیپلماسی اقتصادی و گسترش مرادوات تجاری فراهم شود. وی بر بهره‌برداری از شهرک سرمایه‌گذاری خارجی، پارک‌های صنعتی دانش‌بنیان و منطقه آزاد ارس به‌عنوان ظرفیت‌های بالقوه صادرات غیرنفتی تأکید کرد و گفت: زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک از جمله اتصال آزادراه‌ها و خطوط ریلی تبریز با پاکو، تفلیس و استانبول و تقویت پروازهای مستقیم بین‌المللی از جمله اقدامات سازنده در راستای توسعه اقتصادی است. سرمست با اشاره به طرح راهبردی جاده کالا – جلفا، ادامه داد: این طرح به عنوان یکی از پروژه‌های ملی و استراتژیک، در چارچوب تفاهم‌نامه‌های همکاری با جمهوری آذربایجان در حال پیگیری است.

وی انتقال آب ارس به تبریز را جزو اولویت‌های استانی دانست و گفت: اجرای این طرح نیازمند پیگیری‌های دیپلماسی آبی در سطح وزارت امور خارجه و تامین مالی از محل مطالبات ایران از جمهوری آذربایجان است.

اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان

صابر پربیان، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت آذربایجان شرقی نیز در این نشست از اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان خبر داد و گفت: بسیاری از کشورهای دنیا این تعداد طرح صنعتی و تولیدی را ندارند که آذربایجان شرقی به تنهایی این تعداد را دارد. وی به پتانسیل‌های تولیدی و صنعتی آذربایجان شرقی اشاره کرد و گفت: این استان با دارا بودن بیش از چهار هزار واحد تولیدی، قطب تولید شیرینی و شکلات کشور به‌شمار می‌رود.همچنین ۷۰ درصد قیر کشور، ۳۰ درصد فولاد و ۷۰ درصد محصولات لوازم خانگی صادرات‌محور در منطقه جغوار تبریز تولید می‌شود. بزرگ‌ترین شهرک صنعتی خاورمیانه، یکی از بزرگ‌ترین شهرک‌های اقتصادی، صنعتی و فناوری نیز در این منطقه واقع شده است.

پربیان به توسعه دیپلماسی اقتصادی با محوریت تبریز تأکید کرد و ادامه داد: شاگشایی سرکنسولگری روسیه در تبریز، رفع مشکل ارتباط زمینی ایران و آذربایجان، حل مشکلات صادرات به کشور عراق و برگزاری بازارچه مرزی ایران و ارمنستان از درخواست‌های بخش خصوصی استان از دستگاه دیپلماسی کشور است.

دوگانگی سیاست انرژی اروپا

لیلا جلیوند – در نشست اخیر وزرای انرژی کشورهای عضو اتحادیه اروپا در لوکزامبورگ، پیش‌نویس مقرراتی به تصویب رسید که بر اساس آن، همه قراردادهای واردات نفت و گاز از روسیه باید تا ژانویه ۲۰۲۸ به پایان برسد.

یک نمای نزدیک از یک خط تولید در یک کارخانه تولیدکننده تجهیزات برای نیروگاه هسته‌ای در فرانسه.

تحلیلگران بر این باورند که اجرای این طرح، پیامدهایی فراتر از مرزهای اروپا خواهد داشت و ممکن است بازار جهانی انرژی را وارد مرحله‌ای تازه از رقابت و بازاریابی کند. اروپا که از زمان جنگ اوکراین در تلاش است تا منابع جایگزین برای نفت و گاز روسیه بیابد، اکنون با این مصوبه گام مهمی به‌سوی استقلال کامل انرژی برداشته‌است؛ تصمیمی که می‌تواند هم‌زمان با تقویت همکاری با کشورهای خاورمیانه، آفریقا و ایالات متحده، نقش مسکو در معادلات انرژی جهان را به‌شدت کاهش دهد. این طرح که اکنون باید به تایید پارلمان اروپا برسد، در واقع نقطه پایانی است بر چند دهه وابستگی متقابل انرژی میان اروپا و روسیه، وابستگی که تا پیش از جنگ اوکراین یکی از ارکان ثبات اقتصادی قاره‌سبز محسوب می‌شد.

براساس مفاد این طرح، کشورهای عضو موظفند از ژانویه ۲۰۲۶ هیچ قرارداد جدیدی برای واردات گاز از روسیه منعقد نکنند. قراردادهای کوتاهمدت باید تا ژوئن همان سال خاتمه یابند و قراردادهای بلندمدت نیز حداکثر تا ژانویه ۲۰۲۸ لغو شوند. این مقررات شامل هر دو نوع انرژی فسیلی، یعنی نفت‌خام انتقالی از طریق خطوط لوله و گاز طبیعی مایع (LNG)، می‌شود. با این تصمیم، اروپا عملاً می‌خواهد آخرین رشته‌های وابستگی خود به انرژی روسیه را قطع کند؛ رشته‌هایی که از دید رهبران اروپایی به‌طور غیرمستقیم به تاووم جنگ در اوکراین رسید.

گامی حیاتی

لارس اگارد، وزیر انرژی دانمارک که کشورش در حال‌حاضر ریاست دوره‌ای اتحادیه را برعهده دارد، این تصمیم را «گامی حیاتی برای استقلال انرژی اروپا» توصیف کرد و گفت: «هرچند در سال‌های اخیر تلاش‌های گسترده‌ای برای کنار گذاشتن نفت و گاز روسیه با داده‌ایم، اما هنوز به نقطه مطلوب نرسیده‌ایم.»

سرخنان او اشنارهای است به واقعیتی دوگانه: اتحادیه اروپا اگر چه واردات نفت از روسیه را به سه‌درصد از کل نیاز خود کاهش داده، اما هنوز ۱۳درصد از گاز وارداتی‌اش از روسیه تأمین می‌شود؛ رقمی که سالانه بیش از ۱۵میلیارد یورو برای مسکو درآمد دارد. این وابستگی نسبی، به‌ویژه در حوزه گاز، از آنجا اهمیت دارد که گاز روسیه نهنتها منبع گرمایش میلیون‌ها خنایور اروپایی است، بلکه در صنایع پتروشیمی، فولاد و تولید برق نیز نقشی کلیدی دارد، به همین‌دلیل است که برخی کشورهای عضو، به‌ویژه مجارستان و اسلواکی، با طرح جدید مخالفت و آن را تهدیدی برای امنیت انرژی خود دانستند. پیتر سیبارتو، وزیر خارجه مجارستان، هشدار داده که این مقررات «تأمین مطمئن انرژی در کشورش را از بین خواهد برد.» با این حال، با توجه به رای اکثریت وزرا، مخالفت این کشورها نتوانست مانع تصویب طرح شود. برای کشورهای محصور در خشکی مانند مجارستان و اسلواکی نیز انعطاف‌هایی در متن نهایی پیش‌بینی شده‌است تا بتوانند به‌صورت موقت از برخی محدودیت‌ها معاف شوند.

حاشیه سود پالایش جهانی به بالاترین سطح ۲۰ ماه اخیر رسید

ایران در جغرافیایی ایستاده است که قرن‌ها مرکز اتصال تمدن‌ها، کاروان‌ها و مسیرهای تجاری بوده؛ از جاده ابریشم گرفته تا کریدورهای مدرن شمال-جنوب و شرق-غرب. موقعیتی که بسیاری از کشورها برای دستیابی به آن میلیاردها دلار هزینه می‌کنند، اما برای ایران، یک موهبت طبیعی و ژئواستراتژیک است. با این حال، ظرفیت اقتصادی این موهبت تاریخی در دهه‌های اخیر بافعل نشده و سهم واقعی کشور از ترانزیت منطقاتی با توان بالقوه در این بخش فاصله زیادی دارد.

در شرایطی که رقابت جهانی برای تصاحب بازار ترانزیت به طور بی‌سابقه‌ای شدت گرفته و کشورهای چون ترکیه، عراق، پاکستان و کشورهای حاشیه خلیج‌فارس با شتاب در حال تکمیل زیرساخت‌ها و تثبیت جایگاه خود در زنجیره حمل‌ونقل بین‌المللی هستند، ایران با وجود مسیرهای کوتاه‌تر، دسترسی به دریا‌های آزاد و هم‌جواری با ۱۵ کشور، هنوز نتوانسته از موقعیت طلایی خود بهره ببرد.

ترانزیت برای ایران فقط یک مسیر درآمدی نیست؛ بلکه ابزاری راهبردی برای مقاوم‌سازی اقتصاد در برابر تحریم‌ها، توسعه روابط با همسایگان، افزایش نفوذ منطقاتی و ایجاد پیوندان ملی، بین‌اقتصادی با قدرت‌های جهانی است. در واقع اگر راهبرد ترانزیتی ایران به‌درستی طراحی و اجرا می‌شد، کشور نهنتها می‌توانست از وابستگی به درآمد‌های نفتی بکاهد، بلکه جایگاه خود را در معادلات ژئواکونومیک منطقه به طور چشم‌گیری ارتقا دهد.

اما آنچه در میان اتفاق افتاده، فرصت‌سوزی مزمن، تصمیمات جزیره‌ای، فقدان سند جامع حمل‌ونقل و سرگردانی سرمایه‌ها در پروژه‌های بدون اولویت است. بیش از ۱۴دستگاه در حوزه ترانزیت دخیل‌اند، اما فرمانده واحدی وجود ندارد که سیاست‌ها را هماهنگ و اولویت‌ها را مشخص کند. نتیجه این وضعیت، کاهش مداوم سهم ایران از بازار ترانزیت جهانی و انتقال بارها و مسیرها به کشورهای رقیب بوده است.

اکنون درحالی‌که کریدورهای رقیب در اطراف ایران یکی پس از دیگری فعال می‌شوند و عراق با پروژه «جاده توپه‌ها» و پاکستان با توسعه بندر گوادر در مسیرهای بین‌المللی عرض‌اندام می‌کنند، چاهای و مسیرهای ریلی ایران همچنان در انتظار تصمیم و اقدام مانده‌اند. این در حالی است که کریدورهای جهانی نه توقف می‌کنند و نه منتظر برنامه‌ریزی دیرهنگام خواهند ماند.

مساله ترانزیت در ایران دیگر یک موضوع بخشی نیست، بلکه به مساله‌ای راهبردی در حکمرانی اقتصادی کشور تبدیل شده است؛ مساله‌ای که حل آن نیازمند تصمیم‌های شجاعانه، اصلاح ساختار مدیریتی و تدوین یک نقشه‌راه جامع ترانزیت است تا ایران بتواند جایگاه طبیعی خود را در شبکه حمل‌ونقل بین‌المللی بازیابد، پیش از آنکه مسیرهای جایگزین، موقعیت تاریخی ما را برای همیشه از دسترس خارج کنند.

ظرفیت مغفول

ایران در قلب شاهراه‌های بین‌المللی قرار دارد و از نظر موقعیت جغرافیایی، بهترین مسیر برای اتصال شرق و غرب، شمال و جنوب آسیاست. با این حال، به‌رغم ظرفیت بالقوه عبور ۲۰۰ میلیون تن کالا از خاک کشور، سهم واقعی ایران از ترانزیت منطقه‌ای

تناقض مالی اروپا

چهار سال پس از آغاز جنگ اوکراین، اروپا همچنان در موقعیتی متناقض قرار دارد: از یک‌سو میلیاردها یورو کمک نظامی و انسانی به کی‌یف می‌فرستد و از سوی دیگر، همچنان مبالغ قابل‌توجهی بابت خرید انرژی به مسکو پرداخت می‌کند.

براساس داده‌های مرکز پژوهش انرژی و هوای پاک (CREA) در هلسنیکی، اتحادیه اروپا در هشت ماه نخست سال جاری میلادی بیش از ۱۱میلیارد یورو انرژی از روسیه وارد کرده؛ هرچند این رقم نسبت به دوران پیش از جنگ کاهش چشمگیری دارد، اما همچنان برای روسیه منبعی مهم در تأمین بودجه جنگ محسوب می‌شود.

تحلیل این مرکز نشان می‌دهد؛ هفت کشور عضو اتحادیه، از جمله فرانسه و هلند (که از حامیان اصلی اوکراین هستند) نسبت به سال گذشته واردات انرژی از روسیه را افزایش داده‌اند. فرانسه ۴۰درصد و هلند ۷۲درصد رشد واردات داشته‌اند. بخش عمده این واردات از نوع LNG است که از طریق بنادر فرانسه و اسپانیا وارد می‌شود، اما در واقع مصرف‌کننده نهایی آن کشورهای دیگر اروپایی هستند. وایبهاو راگوناندان، کارشناس روابط انرژی اروپا و روسیه در CREA، این روند را نوعی «خودتحریمی معکوس» توصیف کرده‌است: «اروپا هم از اوکراین حمایت نظامی می‌کند و هم از طریق خرید انرژی، ماشین جنگی کرملین را به جلو می‌راند.»

فشارهای سیاسی واشنگتن

در س‌وی دیگر، فشارهای سیاسی ایالات متحده بر اروپا برای قطع خرید انرژی روسیه افزایش یافته‌است. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در سخنرانی اخیر خود در مجمع عمومی سازمان ملل، رهبران اروپایی را به «تأمین مالی دشمن» متهم کرد و گفت: «اروپا نمی‌تواند هم با روسیه بجنگد و هم از او نفت و گاز بخرد. این برای آنها خجالت‌آور است.» او بارها پیشنهاد کرده که انرژی آمریکا می‌تواند جایگزین منابع روسی شود، اما کارشناسان در این‌باره تردید دارند. آنه‌سوفی کوربو، پژوهشگر مرکز سیاست انرژی دانشگاه کلمبیا، می‌گوید: «تصور اینکه LNG آمریکا بتواند به‌طور کامل جایگزین LNG روسیه شود، توهم است. شرکت‌های آمریکایی خصوصی هستند و تصمیماتشان بر اساس سود اقتصادی است، نه دستورات سیاسی کاخ‌سفید یا کمیسیون اروپا.» در واقع، هرچند آمریکا در سال‌های اخیر به یکی از تأمین‌کنندگان اصلی گاز مایع برای اروپا تبدیل‌شده، اما افزایش وابستگی اروپا به انرژی آمریکا نیز خطرات جدی در پی دارد؛ از جمله آسیب‌پذیری در برابر سیاست‌های تعرفه‌ای واشنگتن.

کاهش شدید واردات

پیش از حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۱، اتحادیه اروپا بیش از ۱۳۳میلیارد یورو انرژی از روسیه وارد می‌کرد. اکنون این رقم در هشت ماه نخست سال‌جاری به ۱۱میلیارد یورو کاهش یافته‌است؛ افقی بیش از ۹۰درصد، با این حال کاهش واردات لزوماً به معنای رهایی کامل نیست. برخی کشورها مانند مجارستان و اسلواکی همچنان روابط نزدیک خود بسا کرملین را حفظ کرده‌اند و حدود ۵میلیارد یورو از کل واردات اتحادیه را به خود اختصاص داده‌اند. در همین حال، داده‌های CREA نشان می‌دهد که مجموع واردات انرژی روسیه از س‌وی اتحادیه اروپا از سال ۲۰۲۲ تاکنون به بیش از ۱۳میلیارد یورو رسیده است؛ رقمی که حتی از کل کمک‌های مالی و نظامی اتحادیه به اوکراین (حدود ۱۶۷میلیارد یورو) نیز بیشتر است. این تناقض بزرگ، یعنی تأمین مالی هم‌زمان کی‌یف و مسکو، یکی از محورهای اصلی انتقاد منتقدان داخلی در اروپا است.

مسیر دشوار تا ۲۰۲۸

براساس طرح جدید، واردات گاز طبیعی مایع از روسیه یک سال زودتر از سایر منابع، یعنی از ژانویه ۲۰۲۷، ممنوع خواهد شد، با این حال تصویب نهایی این بخش از تحریم‌ها نیازمند اجماع کامل میان کشورهای عضو است؛ امری که با توجه به مواضع متفاوت مجارستان و برخی کشورهای اروپای مرکزی، بعید به‌نظر می‌رسد. کایا کالاس، مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، در اظهاراتی در بروکسل گفت: «این بسته تحریمی جدید می‌تواند تا پایان هفته تصویب شود، اما باید اطمینان یابیم که هیچ کشور اروپایی در زمستان بدون انرژی نمی‌ماند.» او تأکید کرد؛ «قطع وابستگی به روسیه نهنتها یک تصمیم اقتصادی، بلکه یک ضرورت امنیتی است.»

پیامدهای جهانی

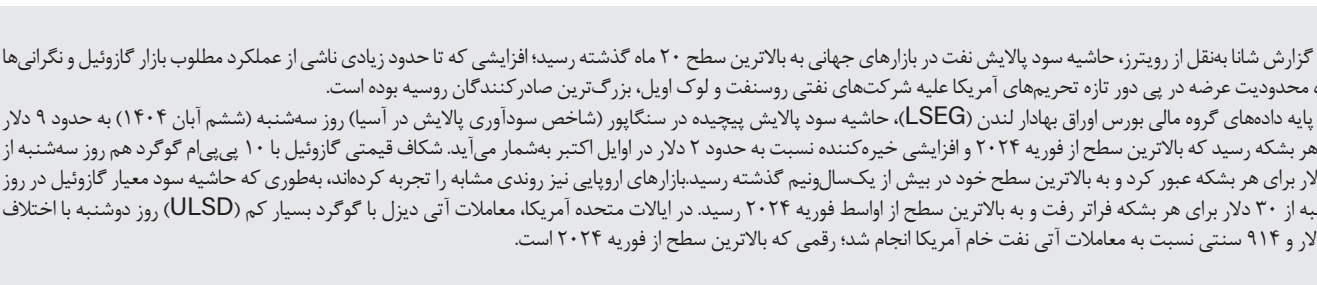
قطع کامل واردات انرژی از روسیه تا سال ۲۰۲۸ بی‌تردید پیامدهای سنگینی برای بازار جهانی انرژی خواهد داشت. از یک‌سو، قیمت ناچار خواهد بود مسیر صادرات خود را بیش از پیش به سمت چین، هند و ترکیه متمرکز کند. روندی که از سال ۲۰۲۲ آغاز شده و اکنون بخش عمده صادرات سوخت فسیلی روسیه را شامل می‌شود.

از س‌وی دیگر، اروپا نیز برای برکردن شکاف ناشی از حذف منابع روسی، به‌دنبال تنوع‌بخشی گسترده به واردات خود از آمریکا، نروژ، قطر و آفریقا است. با وجود این، تحلیلگران هشدار می‌دهند که جایگزینی کامل انرژی روسیه نه از نظر حجم و نه از نظر قیمت در کوتاهمدت ممکن نیست.

حذف منابع ارزان روسیه می‌تواند فشار مضاعفی بر قیمت انرژی در اروپا وارد کند و صنایع انرژی‌بر را در معرض خطر رقابت‌پذیری قرار دهد. همین نگرانی‌هاست که سبب شده بروکسل روند حذف واردات را مرحله‌بندی کند تا از شوک قیمتی و کمبود انرژی جلوگیری شود.

آنچه در نگاه نخست تصمیمی سیاسی برای تضعیف کرملین به‌نظر می‌رسد، در عمق خود بازتابی از تلاش اروپا برای بازتعریف جایگاه ژئوپلیتیک در نظم جهانی پس از جنگ اوکراین است.

اتحادیه اروپا، با تمام اختلافات داخلی و فشارهای خارجی، به‌سوی آینده‌ای حرکت می‌کند که در آن انرژی دیگر ابزار نفوذ روسیه بر اروپا نخواهد بود، اما این مسیر، همان‌طور که تاریخ انرژی اروپا نشان داده، پرزحینه و زمانبر است. تا ژانویه ۲۰۲۸، قاره‌سبز باید نهنتها جایگزینی مطمئن برای نفت و گاز روسیه بیابد، بلکه باید تعادلی تازه میان امنیت انرژی، منافع اقتصادی و اصول سیاسی خود برقرار کند؛ تعادلی که شاید سخت‌تر از هر زمان دیگری به‌دست آید.

فرستسوزی بزرگ در ترانزیت

نقشه جهان با نشان‌دهنده مسیرهای ترانزیت اصلی بین‌المللی. خطوط قرمز نشان‌دهنده مسیرهای اصلی دریایی و خطوط آبی نشان‌دهنده مسیرهای اصلی زمینی هستند.

به گزارش شانا بهنقل از رویترز، حاشیه سود پالایش نفت در بازارهای جهانی به بالاترین سطح ۲۰ ماه‌گذشته رسید؛ افزایشی که تا حدود زیادی ناشی از عملکرد مطلوب بازار گازوئیل و نگرانی‌ها درباره محدودیت عرضه در پی دور تازه تحریم‌های آمریکا علیه شرکت‌های نفتی روسفت و لوک اویل، بزرگ‌ترین صادرکنندگان روسیه بوده است.

بر پایه داده‌های گروه مالی بورس اوراق بهادار لندن (LSEG)، حاشیه سود پالایش سنجیده در سنگاپور (شاخص سودآوری پالایش در آسیا) روز سه‌شنبه (ششم آبان ۱۴۰۴) به حدود ۹ دلار برای هر بشکه رسید که بالاترین سطح از فوریه ۲۰۲۴ و افزایشی خیره‌کننده نسبت به حدود ۲ دلار در اوایل اکتبر به‌شمار می‌آید. شکاف قیمتی گازوئیل با ۱۰ بی‌یام گوگرد هم روز سه‌شنبه از ۲۶ دلار برای هر بشکه عبور کرد و به بالاترین سطح خود در بیش از یک‌سال‌ونیم گذشته رسید.بازارهای اروپایی نیز روندی مشابه را تجربه کرده‌اند، به‌طوری‌که حاشیه سود معیار گازوئیل در روز دوشنبه از ۳۰ دلار برای هر بشکه فراتر رفت و به بالاترین سطح از اواسط فوریه ۲۰۲۴ رسید. در ایالات متحده آمریکا، معاملات آتی دیزل با گوگرد بسیار کم (ULSD) روز دوشنبه با اختلاف ۳۹ دلار و ۹۱۴ سنتی نسبت به معاملات آتی نفت خام آمریکا انجام شد؛ رقمی که بالاترین سطح از فوریه ۲۰۲۴ است.

یک نمای نزدیک از یک خط تولید در یک کارخانه تولیدکننده تجهیزات برای نیروگاه هسته‌ای در فرانسه.

در سال‌های اخیر کمتر از ۱۳میلیون تن بوده است. این شکاف بزرگ، نتیجه بی‌برنامگی، عملکرد جزیره‌ای دستنگاه‌ها، نبود سند جامع حمل‌ونقل و نادیده‌گرفتن اصل سرعت و هماهنگی در ترانزیت است.

درحالی‌که کشورهای رقیب مانند عراق با پروژه جاده توسعه و پاکستان با توسعه بندر گوادر جایگاه خود را در شبکه ترانزیتی تثبیت می‌کنند، ایران همچنان درگیر تصمیمات مقطعی و زیرساخت‌های نیمه‌تمام است. این در حالی است که ترانزیت می‌توانست یکی از ابزارهای اصلی کاهش تحریم‌پذیری اقتصاد ایران و منبع پایدار درآمد و نفوذ منطقه‌ای باشد. اکنون زمان آن رسیده تا با تدوین و اجرای سند جامع ترانزیت و حکمرانی واحد در این حوزه، از فرصت‌های باقیمانده برای بازبانی جایگاه ایران در کریدورهای جهانی استفاده شود.

تاکنون درباره موقعیت مناسب ایران برای ایفای نقش تعیین‌کننده در ترانزیت بین‌المللی صحبت‌های زیادی شده و همه اهل فن می‌دانند که ایران به طور بالقوه می‌تواند سهم بسیار بالایی از ترانزیت کالا داشته باشد. اما مساله مهم اینجاست که صرف قرار گرفتن کشور در یک موقعیت خوب، نمی‌تواند ظرفیت‌های بالقوه را بالفعل کند و برای به نتیجه رسیدن آن شرایط ویژه‌ها، بخش‌های مختلفی باید با کارکرد درست در کنار هم قرار گیرند. نکته مهم‌تر اینجاست که تعادل در استفاده از این فرصت‌ها، به کشورهای رقیب که حتی مزیت‌های کمتری نسبت به ما دارند، فرصت بیشتری برای جایگزین کردن مسیر ایران می‌دهد.

ابزار مقاومت در برابر تحریم

رئیس دفتر امور زیربنایی و تولیدی مرکز ارزیابی و نظارت راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با تأکید بر ظرفیت بالای ایران در ترانزیت گفت: موقعیت جغرافیایی ایران، شرایط ویژه‌ها، بخش‌های مختلفی باید با کارکرد درست، اما متناغانه از این مزیت استفاده مطلوبی نشده است. درحالی‌که کشورهای رقیب ما، با وجود نداشتن چنین موقعیتی، عملکرد بسیار بهتری در ترانزیت داشته‌اند.

فریبرز محمدی، با اعلام اینکه ترانزیت از منظر درآمذزایی، اشتغال‌زایی، فعالیت‌های جانبی اقتصادی و کاهش تحریم‌پذیری اهمیت بالایی دارد و سیاست‌های کلان کشور نیز

انرژی

روزنامه درز اقتصاد

چهارشنبه ۲۹ بهمن ماه ۱۴۰۴ • شماره ۸۶۵

www.marzeghtesad.ir

✦ اختصاص ۲۸ درصد گاز به نیروگاه‌ها

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با تأکید بر

ضرورت تحول دیجیتال گفت: پارسل به‌طور میانگین ۳۹درصد از گاز کشور به صنایع،

۳۸درصد به نیروگاه‌ها و کم‌تر از ۲۰درصد به بخش خانگی اختصاص یافت.

به گزارش «شانا» سعید توکلی در رویداد توسعه همکاری‌های دانش‌بنیان با هدف تحول دیجیتال در صنعت گاز با بیان اینکه تحول دیجیتال دیگر یک انتخاب نیست، بلکه ضرورت و واقعیتی جهانی است، تأکید کرد: اگر این تغییرات به‌موقع مدیریت نشود، بهره‌مندی از فرصت‌ها ممکن نخواهد بود و آسیب‌های ناشی از تطبیق نیاقت با تحولات دیجیتال قابل‌توجه خواهد بود. وی با اشاره به اینکه فشارها و تأثیرات داخلی و بین‌المللی بر صنعت گاز، ضرورت متعادل‌سازی فرصت‌ها و تهدیدها در این زیست‌بوم را بیش از پیش‌روشن می‌کند، افزود: تجربه جنگ ۱۲ روزه و حملات سایبری در سال‌های گذشته نشان دادند که تهدیدها واقعی هستند و باید مدیریت شوند.

تصمیم‌گیری با توجه به همه ذی‌نفعان مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با تأکید بر اینکه صنعت گاز تنها محدود به شرکت ملی گاز نیست و تمام بازیگران زنجیره تأمین، صنایع، نیروگاه‌ها و مشتریان خانگی جزئی از این مجموعه هستند و تصمیم‌گیری‌ها باید با در نظر گرفتن همه ذی‌نفعان انجام شود، بیان کرد: پارسل، به‌طور میانگین ۳۹درصد از گاز کشور به صنایع، ۳۸درصد به نیروگاه‌ها و کم‌تر از ۲۰درصد به بخش خانگی اختصاص یافت.است.

توکلی با اشاره به تجربه عملیاتی در ایستگاه‌های اقماری گفت: بیش از ۲۸ سال‌پیش، دانش فنی در زمینه کامپیوتر محدود بود، اما امروز همان همکاران توانستند سیستم‌های کنترلی پیچیده سخت‌افزاری و نرم‌افزاری را بدون توقف ایستگاه طراحی، نصب و راهاندازی کنند و ظرفیت انتقال روزانه ۱۱۰ میلیون مترمکعب گاز، معادل مصرف استان تهران برقرار باشد. وی تأکید کرد: این پیشرفت نشان می‌دهد فناوری در خود فرهنگ و پارادایم‌های جدید کاری می‌آورد و تحول دیجیتال رفتار سازمان‌ها و افراد را شکل می‌دهد.

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با بیان اینکه در مسیر اجرای پروژه‌های تحول دیجیتال، دو چالش کلیدی، توهم دانایی مدیران اجرایی و توهم شرکت‌های دانش‌بنیان در اجرا وجود دارد، تصریح کرد: توهم دانایی زمانی رخ می‌دهد که مدیران اجرایی احساس کنند همه ابعاد زیست‌بوم فناوری، نرم‌افزار، سخت‌افزار و ذهن‌افزار را می‌دانند و بر اساس تجربه محدود خود، قواعد و الگوهای می‌سازند.

توکلی ادامه داد: در مقابل، توهم در اجرا در شرکت‌های دانش‌بنیان زمانی ایجاد می‌شود که افراد با جسارت و اعتمادبه‌نفس بالا وارد پروژه می‌شوند، اما به‌دلیل محدودیت‌های محیط اجرایی ا نبود تجربه کافی در شرایط واقعی، ایده‌هایشان به‌طور کامل عملیاتی نمی‌شود. وی با تأکید بر اینکه مدیریت این دو چالش نیازمند تعادل بین دانش، تجربه‌عملی و همکاری میان ذی‌نفعان است تا تحول دیجیتال در صنعت گاز به نتیجه‌ای پایدار و موثر برسد، افزود: فلسفه وجودی این نشست، خارج‌شدن از توهم دانایی و توهم اجرا است، به‌طوری‌که مدیران اجرایی واقع‌بینانه عمل کنند و شرکت‌های دانش‌بنیان نیز ایده‌های خود را در بستر عملیاتی قابل‌اجرا ببینند.

پیشنهاد تشکیل دبیرخانه دائمی

معاون وزیر نفت یکی از اهداف اصلی را ایجاد سازوکار ارتباطی موثر دانست و گفت: پیشنهاد می‌شود یک دبیرخانه دائمی تحول دیجیتال در صنعت گاز برای ارتباط مستقیم با شرکت‌های فعال و صاحب ایده و بررسی ظرفیت‌های واقعی تشکیل شود.توکلی با اشاره به اینکه همکاری بین دولت و دانش‌بنیان‌ها سبب ایجاد اثر مضاعف می‌شود، اظهار کرد: آنچه اهمیت دارد واقع‌بینی، صداقت و تمرکز بر داده‌ها و توانمندی‌هاست، چراکه ایده‌ها و دانست فعالان فناوری، نوعی بذر ذهن‌افزایی و داده‌ای است که در بستر درست می‌تواند رشد کند و اثرگذاری واقعی داشته‌باشد.

وی با بیان اینکه داده‌ها، ارزشمند، حیاتی و مبنای ناواری و تصمیم‌گیری در صنعت گاز هستند، تصریح کرد: داده‌ها باید با مکانیزم‌های مناسب ارزش‌گذاری و مدیریت شوند تا بتوان از ظرفیت واقعی آن بهره برد.مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران در پایان بیان کرد: هدف از این نشست، ایجاد سازوکار ارتباطی موثر برای دانش، داده و ایده‌های شرکت‌های فناوری بدون محدودیت‌های دارایی مادی با مدیران اجرایی است تا تحول دیجیتال در صنعت گاز با موفقیت اجرا شود.

■ ■ ■

✦ افزایش ۱۶ درصدی ذخیره‌سازی گاز

مدیرعامل شرکت ملی گاز در ادامه، الگوی جدید مصرف گاز خانگی را رویکردی عدالت‌محور و چندبعدی در مدیریت مصرف عنوان کرد و گفت: عدالت در تعرفه‌گذاری گاز و مدیریت مصرف تنها با پایش دقیق مشترکین، تحلیل داده‌های مصرفی و استفاده از ظرفیت شرکت‌های کارور محقق می‌شود. توکلی با قدردانی از تلاش‌های انجام‌شده در حوزه‌های فنی، فرهنگی و فناوری اطلاعات، افزود: بر اساس گزاره‌های اعلام‌شده در مهرماه، ۹۴ درصد از واحدهای مسکونی گازبهباشی کمتر از ۵۰ هزار تومان پرداخت کرده‌اند که نشان‌دهنده اثربخشی تعرفه‌گذاری در پله‌های اول و دوم است.

▼ **بهره‌برداری از پروژه‌های آب و برق** مراسم بهره‌برداری و افتتاح پروژه‌های آب و برق روز دوشنبه دوازدهم آبان‌ماه۱۴۰۴، با حضور برخط مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور و عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو برگزار شد. به گزارش وزارت نیرو، مجموع پروژه‌هایی که در این مراسم در بخش نیروگاه‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی مصرف برق افتتاح شد به ظرفیت ۹۱۷مگاوات و ارزش سرمایه‌گذاری ۱۶هزار و ۸۷۷میلیارد تومان بوده که از این میزان ۳۳۷مگاوات شامل پروژه‌های نیروگاه‌های تجدیدپذیر به ارزش ۱۰هزار و ۷۷۷میلیارد تومان و ۵۸۰مگاوات به ارزش ۶هزار و ۱۰میلیارد تومان مربوط به پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق است. این طرح‌ها شامل افتتاح ۱۱۲مگاوات نیروگاه خورشیدی و ۶۰مگاوات پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق است که آماده بهره‌برداری بوده و همچنین آغاز عملیات اجرایی ۲۰۰مگاوات نیروگاه خورشیدی و ۵۲۰مگاوات پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق در نقاط مختلف کشور را دربرمی‌گیرد.

بهره‌برداری از پروژه‌های آب و برق در ادامه این مراسم، نیروگاه سیکل ترکیبی کلاس F سه‌ند در استان آذربایجان‌شرقی با ظرفیت کل ۴۵۱مگاوات شامل یک واحد توربین‌گاز (بسا توان ۳۰۷مگاوات) و یک واحد بخار (با ظرفیت ۱۴۴مگاوات) به ارزش سرمایه‌گذاری ۳۳۷میلیارد تومان به همراه ۱۰۹میلیون یورو نیز افتتاح شد که واحد گاز آن آماده بهره‌برداری تجاری و احداث بخش بخار آن در دست اقدام است. تصفیه‌خانه فاضلاب به همراه شبکه و خطوط جمع‌آوری فاضلاب استان تهران در شهرستان رباط‌کریم به ظرفیت ۲۱هزار و ۲۸۸مترمکعب در شبانه‌روز، به ارزش ۴هزار و ۳۰۰میلیارد تومان نیز از دیگر پروژه‌هایی است که توسط رئیس‌جمهور افتتاح شد. همچنین پروژه انتقال آب از سد طالقان (بگیج زیاران) به تصفیه‌خانه‌های آب‌استان‌های البرز و تهران با ظرفیت ۱۵۰میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۷هزار و ۶۷۰میلیارد تومان از دیگر پروژه‌های افتتاح‌شده توسط ریاست‌جمهوری بود. این پروژه که به طول ۶۲کیلومتر بوده، می‌تواند نمانب آب آشامیدنی مورد نیاز ۳میلیون نفر در تهران و البرز را تضمین و امکان تعمیر، نگهداری خط موجود، رسوب‌گیری و استفاده همزمان در شرایط اضطراری را فراهم کند.

تکمیل پروژه‌های آب و برق مبتنی بر دانش روز به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری اسلامی ایران، رئیس‌جمهور در آیین افتتاح پروژه‌های صنعت آب و برق وزارت نیرو تاکید کرد: «این درست نیست که کارگاه‌ها و کارخانه‌ها ما به‌دلیل قطع برق متوقف شوند، باید با سرمایه‌گذاری مناسب از انرژی‌های تجدیدپذیر و خورشیدی بیشتر بهره‌گیریم.» رئیس‌جمهور تلاش مهندسان و کارشناسان صنعت آب و برق را برای رفع ناترازی‌ها شایسته‌قدردانی دانست و تصریح کرد: پروژه‌های آب و برق باید با بهره‌گیری از دانش روز و پیش‌بینی‌های آینده اجرا شوند تا توسعه‌ای پایدار و قابل اتکا برای کشور فراهم شود.

مسعود پزشکیان در مراسم افتتاح پروژه‌های صنعت آب و برق وزارت نیرو در سخنانی با تشکر و قدردانی از تمام مهندسان و کارشناسان که در زمینه رفع ناترازی‌ها تلاش می‌کنند، گفت: در این روزها شما عزیزان فشارهای بسیاری را در زمینه آب، برق و گاز تحمل می‌کنید؛ اما به‌رغم طعنه‌هایی که زده می‌شود این تلاش‌ها بسیار ستودنی است؛ چراکه اعداد و ارقامی که در حوزه‌های مختلف صنعت آب و برق بیان شد، نشانگر این است که در مدت کوتاهی توانسته‌اید به نتیجه مطلوب برسید.رئیس‌جمهور با بیان اینکه اگر چنانچه بر دستگاه و نهادی فشارها را افزایش می‌دهیم یا توصیه‌ای می‌کنیم برای ایجاد هم‌زایی و هماهنگی است، اظهار کرد: دشمن اکنون در تلاش است تا با توجه به وضعیت ناترازی‌ها از اختلافات داخلی سوءاستفاده کند؛ اما همان‌طور که مقام معظم رهبری فرموده‌اند رمز موفقیت کشور در حفظ وحدت و انسجام ملی است. از این رو باید تمام دستگاه‌ها، با یکدیگر هماهنگ و منسجم عمل کنند تا در زمینه رفع ناترازی‌ها اقدامات مؤثری انجام بدهیم.رئیس‌جمهور گفت: ۸سال است که بازندگی در کشور کمتر از میانگین ۵ساله است، بنابراین برای اصلاح الگوی مصرف از مردم می‌خواهیم تا کمک کنند. چنانچه هر کس در هر جایگاهی انرژی را بهینه مصرف کند و مراعات حال یکدیگر را در سراسر کشور کنیم، آب، برق و گاز قطع نخواهد شد. کمترین تلاش را در کشور شاهد خواهیم بود و واحدهای تولیدی و کارخانه‌ها برق خواهند داشت. دکتر پزشکیان با تاکید بر اینکه باید روند سوخت‌خانه‌ها از گاز به برق منتقل شود، تاکید کرد: انجام این کار به پایداری انرژی، حفظ محیط زیست و مدیریت درست مصرف کمک شایانی می‌کند. در زمینه اصلاح الگوی مصرف و نصب پنل‌های خورشیدی برای واحدهای مسکونی هم باید تدابیری اندیشیده شود تا بانک‌ها به مردم تسهیلات ارائه دهند.

مسکن شهرها در دو سناریو

۶ عروسیا حسن پور – اولین آمار رسمی از متوسط قیمت مسکن کشوری را بعد از ۳ سال «توقف انتشار» اعلام می‌کند؛ ۲۶ میلیون تومان در مترمربع برای سال ۱۴۰۳

متوسط قیمت کشوری مسکن، بعد از ۳سال توقف انتشار آمار رسمی، مشخص شد. گزارش اختصاصی «دنیایاقتصاد» از آخرین برآورد یک مرجع دولتی از نبض بازار آپارتمان‌های ۴۵۶۱شهر ایران حاکی است، میانگین قیمت هر متر مربع مسکن در معاملات صورت‌گرفته در سال۱۴۰۳ به ۲۶میلیون تومان رسید. بررسی‌های «دنیایاقتصاد» از روند تورم کشوری مسکن نشان می‌دهد، بازارهای تهران و شهرها به پایان یک دوره رالی قیمت رسیده‌اند. مبدأ آتی «تحولات قیمت» در دو سناریو بررسی شده است.

فرید قدیری: سرانجام پس از حدود ۳ سال، امکان رصد نبض بازار مسکن کشوری با استناد به یک «آمار رسمی از متوسط قیمت آپارتمان در شهرهای ایران» فراهم شد و اکنون نتایج پایش بیانگر «پایان یک دوره رالی ملکی تهران و کشور» است.گزارش «دنیایاقتصاد» از جزئیات نبض قیمت مسکن کشوری حاکی است، طبق برآوردهایی که دفتر اقتصاد مسکن براساس مجموعه‌ای از داده‌های رسمی درباره قیمت واحدهای مسکونی در ۱۴۵۶ شهر ایران انجام داده، متوسط قیمت‌ها در سال ۱۴۰۳ ۲۶ میلیون تومان در هر مترمربع رسید. پیش‌تر آخرین آمار رسمی که از سوی مرکز آمار ایران درباره قیمت مسکن کشوری انتشار عمومی پیدا کرد، مربوط به قیمت‌های سال ۱۴۰۰ بود.

طی ۳ سال اخیر، به‌خاطر «سامانه بازی‌ها در دولت» و حذف و اضافه‌هایی که برای «محل الکترونیکی انجام معاملات مسکن» اتفاق افتاد، شریازه کار از دست نهادهای آماري خارج شد، طوری‌که همچنان مرکز آمار و بانک مرکزی امکان استخراج داده‌های مربوط به ارزش معاملات مسکن در بازار را ندارند. اما در این مقطع برآوردهای متولی بخش مسکن و ساختمان مشخص کرده است؛ متوسط قیمت آپارتمان در شهرهای کشور تا ابتدای سال جاری در سطح ۲۶میلیون تومان در هر مترمربع قرار گرفته است. همچنین براساس همین برآوردها، متوسط قیمت مسکن سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ نیز سنجش شده است.

تورم مسکن کشوری چقدر است؟

بررسی‌های «دنیایاقتصاد» با استناد به آمارهای موجود از نبض کشوری مسکن نشان می‌دهد، سال گذشته تورم مسکن در شهرهای ایران به رقم ۲۰ درصد کاهش پیدا کرد. متوسط قیمت در این بازار (کشور) در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب در سطوح ۱۵.۵ میلیون و ۳۰ میلیون تومان قرار گرفت و به این‌ترتیب تورم مسکن کشوری در آن دو سال به ترتیب ۳۳ درصد و ۸۷ درصد شده بود. روند تورم مسکن سال‌های اخیر در کشور، «هم‌جهت با نبض مسکن تهران» بوده است؛ به این معنا که سال گذشته به دلیل ریسک «تنش نظامی» در کنار ریسک «سیاسی مرتبط با مذاکرات»، همچنان که باعث کاهش شدید تقاضای

مسکن شهرها در دو سناریو

۶ عروسیا حسن پور – اولین آمار رسمی از متوسط قیمت مسکن کشوری را بعد از ۳ سال «توقف انتشار» اعلام می‌کند؛ ۲۶ میلیون تومان در مترمربع برای سال ۱۴۰۳

سرمایه‌ای در بازار معاملات آپارتمان پایتخت شد، بر رفتار بازیگران این بازار در سایر شهرهای ایران نیز اثر مشابه داشت. در حال حاضر آماري از این برآوردها برای نبض کشوری مسکن در نیم‌سال اول ۱۴۰۴ وجود ندارد اما تحقیقات میدانی «دنیایاقتصاد» از برخی شهرهای دستکم بزرگ و کلانشهری مشخص می‌کند، «ثبات نسبی قیمت» و «کود شدید معاملات خرید»، مشابه تهران، در دیگر شهرها نیز برقرار است.

رالی قیمت مسکن تهران و کشور، از کی شروع شد؟

شروع جهش قیمت مسکن در سال ۹۷، ابتدای یک دوره جدید رالی قیمت‌ها بین بازار املاک تهران و کشور بود. رالی ابتدا با «پیشسازی» تهران شکل گرفت به این صورت که متوسط قیمت آپارتمان‌ها در رالی ملکی تهران و کشور» است.گزارش «دنیایاقتصاد» از جزئیات نبض قیمت مسکن کشوری حاکی است، طبق برآوردهایی که دفتر اقتصاد مسکن براساس مجموعه‌ای از داده‌های رسمی درباره قیمت واحدهای مسکونی در ۱۴۵۶ شهر ایران انجام داده، متوسط قیمت‌ها در سال ۱۴۰۳ ۲۶ میلیون تومان در هر مترمربع رسید. پیش‌تر آخرین آمار رسمی که از سوی مرکز آمار ایران درباره قیمت مسکن کشوری انتشار عمومی پیدا کرد، مربوط به قیمت‌های سال ۱۴۰۰ بود. در فاصله ابتدا تا پایان دهه ۹۰ در تهران، بیشتر از کشوری افزایش پیدا کرد؛ رشد میانگین ۳۵ درصدی قیمت آپارتمان‌های پایتخت در مقایسه با رشد متوسط ۲۳ درصدی بازار کشوری. اما در دهه ۱۴۰۰ این تفاوت معکوس شد؛ به‌طوری‌که تورم مسکن کشوری، سطح متوسط ۴۷ درصد را ثبت کرد در حالی‌که تورم مسکن تهران نرخ ۴۰ درصد را رقم زد. حاصل این رالی که اکنون با استناد به «هست قیمت مسکن تهران به کشور»، به پایان یک دوره حدودا هشت ساله رسیده که این، بازار را به وضعیت «تنظیمات کارخانه» برگردانده است.

فاز «تنظیم کارخانه»

بررسی‌های «دنیایاقتصاد» از روند نسبت قیمت مسکن تهران به کل کشور بیانگر آن است که در ابتدای دهه ۹۰ این نسبت حدود ۲.۴ بوده اما در ش‌رروع جهش سنگین و کم‌سابقه قیمت مسکن در سال ۹۷، عدد حاصل از نسبت به ۳.۴ افزایش می‌یابد.

در طول رالی قیمت به دلیل تنظیم قیمتی بازار مسکن شهرها با وضعیت بازار پیشاتز تهران، عدد نسبی رو به کاهش می‌رود و اکنون، یعنی در ابتدای سال ۱۴۰۴، این نسبت به زمان ابتدای دهه ۹۰ یعنی ۲.۴۵ رسیده یا بسیار به آن نزدیک شده است. با نگاه به دوره ۸ سال گذشته بازارهای مسکن تهران و کشور می‌توان گفت، رالی به پایان یک دوره خود رسیده است. این نسبت همانطور که در نمودار قابل مشاهده است، در جهش سال‌های ۹۱ و ۹۲ نیز افزایش پیدا کرده بود، اما نه به

سطح سال ۹۷ به این علت که رونق تومی بازار مسکن تهران در آن دو سال، تفاوت معناداری با شرایط تومی نیمه دوم دهه ۹۰ داشت.

مسیر آینده بازار مسکن؟

این مقاله تا اینجا نشان داد، طی سال‌های اخیر که وضعیت بازار مسکن مملو از ریسک‌های اقتصادی و غیراقتصادی بود، به چه سمتی حرکت کرد. به‌خصوص آنکه چون طی این سال‌ها تصویر نسبتاً روشنی از قیمت آپارتمان در شهرهای ایران وجود نداشت، امکان بررسی آنها هم ممکن نبود. اکنون این آمار ۳۶میلیون تومانی از متوسط قیمت مسکن در شهرهای ایران، اگرچه آمار مرکز آمار نیست اما به دلیل آنکه توسط مرجع سیاست‌گذاری بخش مسکن و ساختمان برآورد شده و از روی آن، «شاخص دسترسی مسکن» برای سال اول قانون برنامه هفتم به‌دست آمده است، قابل اتکا می‌تواند باشد.

ضمن آنکه طی سال‌های دهه ۹۰، همواره آمارهای قیمت مسکن استخراج‌شده از دفتر اقتصاد مسکن، نزدیک به آمارهای مراجع رسمی آماري بوده است. اکنون با لحاظ اینکه بازار مسکن یا دقیق‌تر، نسبت قیمت مسکن تهران به کشور، به حالت نرمال رسیده است، مسیر آتی آن، یک پرسش کلیدی است که می‌تواند چشم‌انداز این بازار را برای فعالان آن مشخص کند. دو سناریو درباره آینده قیمت‌ها در بازار مسکن تهران-کشور مطرح است که توسط سه صاحب‌نظر بخش مسکن و ساختمان با نگاه به «متغیرهای اثرگذار روی رفتار بازیگران» پیش‌بینی شده است.

یک سناریو، «تداوم پیشسازی تهران» در بازار مسکن کشوری است به این معنا که «هر نوع تغییر محسوس در نبض قیمت یا معاملات» ابتدا در پایتخت بروز می‌کند و سپس در دیگر شهرها و احتمالا ابتدا در کلانشهرها منعکس خواهد شد. سناریوی دوم اما احتمال «تقش‌اول» بودن بازار مسکن پایتخت را پایین می‌داند. اگر این سناریو محقق شود، الگوی تاریخی «جغرافیای تغییر فاز در بازار مسکن کشور» برای اولین‌بار تغییر خواهد کرد.

تهران «پیشتاز» می‌ماند؟

حجت‌اله میرزایی، صاحب‌نظر اقتصاد مسکن و اقتصاد شهر، سناریوی اول را بسیار محتمل می‌داند. او در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد»، چشم‌انداز بازار مسکن را این‌گونه توصیف کرد که اخیراً تحرکاتی در بازار معاملات مسکن تهران قابل مشاهده است و تا حدودی، در برخی کلانشهرها نیز دیده می‌شود. با این حال تغییر فاز بازار دست‌کم به دو دلیل از تهران نشأت خواهد گرفت. نبض خرید و فروش آپارتمان‌های بسیار کوچک و مناسب بزرگ به عنوان دو دسته املاک مسکونی که می‌تواند به نوعی «محرک رشد معاملات» در شرایط ثبات باشد، همچنان در اختیار بازار مسکن تهران است. تعداد این دو گروه واحد مسکونی در تهران به مراتب بیشتر از سایر شهرها است، بنابراین این ویژگی در این بازار، پیشتاز بودن تهران در مسیر آتی بازار مسکن را به نوعی تضمین خواهد کرد. همچنین ابوالفضل مشکینی، صاحب‌نظر بخش مسکن و ساختمان نیز در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد»، یک توصیف معادار از «شرایط جدید بازار مسکن» ارائه کرد و احتمال تحقق سناریوی «پیشسازی تهران» را بیشتر از سناریوی دوم دانست. مشکینی معتقد است، مجموعه‌ای از شرایط از جمله «رکود سنگین سال‌های اخیر» باعث خواهد شد طی ماه‌های آینده، سمت تقاضای خرید آپارتمان در صورتی که شرایط را «مناسب ورود» ببینند، با «احتیاط بسیار بالا» خرید کند. این صاحب‌نظر تاکید کرد، بازار مسکن تهران در مقایسه با دیگر شهرها حتی شهرهای شمالی و حتی کلان‌شهرهای به نوعی رقیب پایتخت، «حوریت» خود را حفظ می‌کند؛ چون شرایط موجود نشان می‌دهد، فعلا شهر قابل‌رقابتی با تهران وجود ندارد.

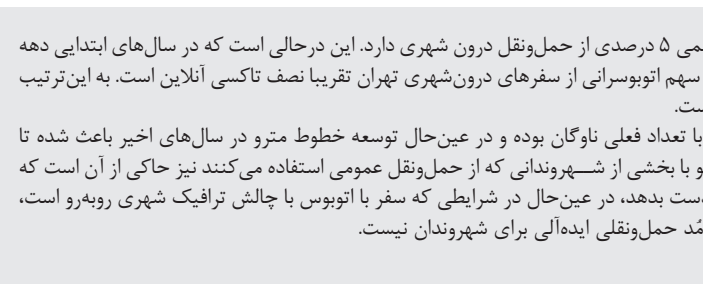
مشکینی درباره بازار مسکن شهرهای میانی، شهرهای شمالی و کلان‌شهرها گفت: اتفاق خاصی در این بازارها طی یک‌سال اخیر مشاهده نشده‌است. در کلان‌شهرها هم «مشکلات اقلیمی، ناترازی و آب» بعضاً از تهران حادتر است. از طرفی، در شهرهایی از شمال که سابقه «رونق هیجانی خرید ویلا و زمین» وجود دارد، در حال حاضر «خواب معاملاتی» دیده می‌شود و قیمت‌های پیشنهادی، شکننده است. این صاحب‌نظر در عین‌حال با تاکید بر اینکه، «دهه ۱۴۰۰ در بازار مسکن با دهه ۹۰» متفاوت است و این تفاوت ادامه خواهد داشت، ۵ فاکتور «تغییرات اقلیمی، فرونشست‌ها، کم‌آبی و بی‌آبی، بازدهی بازارهای موزای و ریسک‌های رکودساز در بازار مسکن» را عوامل شکل‌دهنده این تفاوت معرفی کرد.

سناریوی «تغییر الگوی مسکن»

فریدین بزدانی، صاحب‌نظر اقتصاد مسکن در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد» وقوع سناریوی دوم، یعنی تغییر الگوی پیشسازی تهران را محتمل دانست. بزدانی در تشریح دلایل بروز احتمالی این سناریو در مسیر آتی بازار مسکن، به سه پارامتر اشاره کرد. یک دلیل آنچه باعث خواهد شد بازار مسکن شهر تهران «تقش قبلی» را نتواند ایفا کند، «دامه‌دار بودن ریسک سیاسی» است که این خود باعث می‌شود بخش مهمی از سرمایه‌ها پتانسیل ورود به بازار مسکن را نداشته باشد.دلیل دوم، «انتقال شتاب‌دهنده‌های تقاضا» از تهران به شهرهای اطراف و به ویژه «منطقه کلانشهری تهران» و البته سایر حاشیه‌های شمالی است.

یکی از این شتاب‌دهنده‌ها، قدرت خرید بر حسب نسبت درآمد به قیمت است. ضمن آنکه، «رشد انتظاری قیمت» در زمان خواب سرمایه ملکی در حداقل یک‌سال اخیر در بازار مسکن تهران محقق نشد. علت سوم از نگاه بزدانی که باعث می‌شود الگوی جغرافیایی تغییر فاز در بازار مسکن کشور تغییر کند، محل شکل‌گیری تقاضای مصرفی خرید و اجاره است. این دسته تقاضا از بازار مسکن خارج شده یا فعلا امکان حضور ندارد، بنابراین از آنجا که تقاضای سرمایه‌ای بر بستر تقاضای مصرفی فعال می‌شود، نقصان توان مالی خانوارها در شهر تهران باعث می‌شود «احتمال رشد تقاضا در خارج از تهران» بالا و «در درون تهران» اندک باشد.

خشکسالی هم فاکتور دیگری است که این سناریو را تقویت می‌کند. ضمن آنکه، تهران به لحاظ فیزیکی و کالبدی، ظرفیت توسعه ندارد و این بر بازار مسکن این کلانشهر تاثیر خواهد گذاشت مگر آنکه قصدی برای افزایش محدوده وجود داشته باشد. مجموع این تحلیل‌ها مشخص می‌کند، در صورتی که تهران پیشتاز بماند، رفغ احتمالی ریسک‌های رکودساز مسکن باعث خواهد شد بار دیگر نسبت قیمت، صعودی شود اما در صورت تحقق سناریوی دوم، این نسبت می‌تواند در سطح فعلی نوسان کند یا کمتر شود.

اقتصاد در تله موریانه زیرمیزی

دادن بسه همان کارمند – پس از اینکه به او اجازه داد به جلوی صف برود و علاوه بر هزینه‌های معمول، هزارپوند (حدود ۳۳دلار) به آن کارمند داد تا از او تشکر کند- ایایی نداشت. کالداس می‌گفت اگر همین اتفاق امروز رخ می‌داد، باید تا ۱۸۰۰پوند (حدود ۳۸دلار) انعام می‌داد.

برای بسیاری از مصری‌ها، پرداخت انعام‌های بالاتر به‌طور فزاینده‌ای دشوار است. بسا این حال، برخی دادن پول اضافی را به‌عنوان یک وظیفه مذهبی یا یک عمل خیر، راهی برای پر کردن شکاف عمیق بین افرادی که چیزی برای بخشیدن دارند و کسانی که تقریباً هیچ چیز ندارند، می‌دانند. اگر چه مصر می‌گوید برنامه‌های رفاهی را گسترش داده است، اما جدیدترین آمار رسمی، از سال ۲۰۱۹، تخمین می‌زند که کمی کمتر از ۳۰درصد از مصری‌ها در فقر زندگی می‌کنند.

بسا همه‌گیری ویروس کرونا و رکود اقتصادی اخیر، این درصد تقریباً به‌طور قطع افزایش یافته است. دولت همچنین یارانه‌های نان، گاز و برق را که برای بسیاری از

مصری‌های فقیر حیاتی است، کاهش می‌دهد. «های محمد صادق»، معلم زبان انگلیسی در قاهره گفت که سعمی کرده ۱۰ تا ۱۵پوند (حدود ۲۰ تا ۳۰سنت) به متصدیان پارکینگ و بسته‌بندان فروشگاه‌های مواد غذایی بدهد که از ۵پوند معمول قبل از بخران اقتصادی بیشتر است.

او گفت: «این همیشه بخشی از فرهنگ بوده است؛ اما شاید نیت شما الان کمی متفاوت باشد. شما این کار را می‌کنید؛ چون می‌دانید چقدر سخت است، بنابراین به نجات می‌دهید. کمکی می‌کنید.»با این حال، برای برخی که انعام می‌دهند، چنین مبادلاتی تنها روان‌کننده چرخ می‌شود و جیرجیر زندگی مصری است. برای کسانی که این هدایا را دریافت می‌کنند، جمع‌آوری انعام راه قابل قبول اجتماعی برای زنده ماندن در اقتصادی بی‌رحم است. اوایل امسال، «عمر احمد»، ۵۵ساله، تکنسین کامپیوتر در قاهره، در یک کلینیک پزشکی بسیار شلوغ حضور داشت. او می‌دانست ساعت‌ها منتظر بازه ششگانه خواهد ماند. احمد با دیدن برخورد دوستانه منشی که احساس کرد می‌تواند -در ازای دریافت مبلغی- به او کمک کند، ۵۰پوند یا حدود یک‌دلار به او داد تا زودتر نوبت بگیرد. او گفت: «گاهی اوقات وقتی این‌قدر کم پول می‌دهید خجالت می‌کنید؛ چون می‌دانید چقدر کم است. وقتی به مردم پول می‌دهید، می‌خواهید چیزی به آنها بدهید که بتوانند قدرش را بدانند.»

رسانه‌های اجتماعی در قاهره، گفت: «تورم به همه چیز، حتی به انعام هم رسیده است. در گذشته، مردم می‌توانستند ۱۰ تا ۲۰ پوند بپردازند و کاملاً کافی بود. اما اکنون اگر به کسی فقط ۱۰ پوند بدهید، او نمی‌تواند با آن کاری انجام دهد.» کالداس گفت و وقتی پدر خانش در ماه مارس به‌دلیل نارسایی کلیه به بیمارستان رفت، پرستاران درخواست‌های او برای آب یا کمک برای تعویض لباس را نادیده گرفتند تا اینکه او شروع به انعام دادن به آنها کرد؛ هزینه‌ای طاقت‌فرسا، حتی اگر فقط حدود یک‌دلار در روز برای هر پرستار باشد.

کالداس افزود که به‌دلیل وضعیت اقتصادی، متوجه اوضاع شده است. او گفت: «دستمزدهای پایین مردم را مجبور می‌کند به انعام تکیه کنند. آنها باید پول اضافی داشته باشند.» انعام دادن ممکن است یک عادت ریشه‌دار در مصر باشد؛ اما نظرات در مورد زمان مناسب برای دادن انعام و اینکه آیا پرداخت برای برخی از لطف‌ها نشانه‌ای از قدردانی است یا رشوه‌خواری ساده، بسیار متفاوت است.

دو سال پیش، خانم کالداس خود را در صف طولانی یک اداره یافت، زمانی که به‌صورت فوری نیاز به تمدید گواهینامه رانندگی خود داشت. او گفت، در حین انتظار، دیگری را دید که به یک کارمند دولت رشوه می‌دادند تا بدون آزمون رانندگی، گواهینامه خود را دریافت کنند. اگر چه خانم کالداس مخالف بود؛ اما او از انعام

با پنجره بسته به دنبال بر کناری سایننتو!

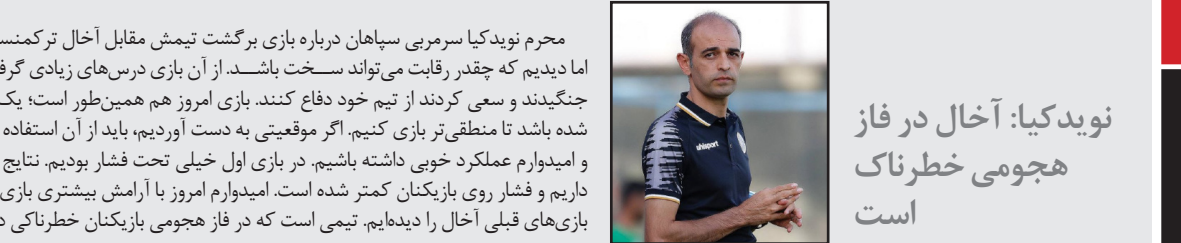

عرفان حمیدی – قرعه پر سیپولیس در شروع جام حذفی سخت ترین قرعه ممکن بود. فصل قبل پرسپولیس در مرحله دوم ا این مسابقات با سپاهان در اصفهان بازی کرد و در وقت‌های اضافه با یک بازیکن کمتر شکست خورد.

عرفان حمیدی در جریان بازی فوتبال در ورزشگاه آزادی، ۲۰۰۹. در آن زمان، او در تیم فوتبال پرسپولیس بازی می‌کرد.

ورود استقلال به فصل آینده لیگ برتر در شرایطی بسیار نگران کننده قرار گرفته است. بسته بودن پنجره نقل و انتقالات با حکمی که عملاً قطعی تلقی می‌شود استقلال را در وضعیتی قرار داده که امکان جذب حتی یک بازیکن جدید نیز وجود ندارد. این وضعیت به احتمال بسیار زیاد و چیزی نزدیک به قطعیت ادامه خواهد داشت و نباید انتظار معجزه داشت. در چنین شرایطی صحبت از تغییرات گسترده یا برنامه‌ریزی برای تقویت تیم بیشتر به شوخی شبیه است تا تحلیل فنی. تیمی که اجازه جذب ندارد تنها درآی‌اش بازیکنان فعلی و ثبات در

عرفان حمیدی در جریان بازی فوتبال در ورزشگاه آزادی، ۲۰۰۹. در آن زمان، او در تیم فوتبال پرسپولیس بازی می‌کرد.

نصرالله عبداللهی: این سایننتو متفاوت است

محررم نویدکیا سرمربی سپاهان درباره بازی برگشت تیمش مقابل آخال ترکمنستان در لیگ قهرمانان آسیا می‌گوید: «بازی رفت برای ما تجربه بزرگی بود. فکر می‌کردیم کار ساده‌ای در پیش داریم، اما دیدیم که چقدر رقابت می‌تواند سخت باشد. از آن بازی درس‌های زیادی گرفتیم و می‌دانیم فردا چه چیزی انتظارمان را می‌کشد. برای تیم آخال احترام زیادی قائلم. در بازی قبلی با تمام وجود جنگیدند و سعی کردند از تیم خود دفاع کنند. بازی امروز هم همین‌طور است؛ یک مسابقه سنگین و فشرده که باید باهوش و با تمرکز بالا در آن حاضر شویم. بازی رفت باید برای ما تبدیل به تجربه شده باشد تا منطقی‌تر بازی کنیم. اگر موقعیتی به دست آورديم، باید از آن استفاده کنیم تا این بازی مهم را به نفع خودمان تمام کنیم. صدرنشینی در گروه می‌تواند به همین بازی بستگی داشته باشد و امیدوار عملکرد خوبی داشته باشیم. در بازی اول خیلی تحت فشار بودیم. نتایج خوبی گرفتیم، اما از نظر نوع بازی هنوز به چیزی که می‌خواهم نرسیده‌ام. خوشبختانه از نظر روانی شرایط بهتری داریم و فشار روی بازیکنان کمتر شده است. امیدوارم امروز با آرامش بیشتری بازی کنیم و از دقیقه اول به دنبال گل نرویم. باید منطقی و حساب‌شده پیش برویم تا در زمان مناسب به نتیجه برسیم. بازی‌های قبلی آخال را دیده‌ام. تیمی است که در فاز هجومی بازیکنان خطرناکی دار.

نصرالله عبداللهی در جریان بازی فوتبال در ورزشگاه آزادی، ۲۰۰۹. در آن زمان، او در تیم فوتبال پرسپولیس بازی می‌کرد.

نیاز به بازیکن جوان دارد و سایننتو همین کار را انجام داد و با اطمینان به برخی از بازیکنان جوان توانست در هفته‌های اخیر نتایج خوبی کسب کند. البته در کنار این بازیکنان جوان چند بازیکن خوب خارجی هم حضور دارند که ترکیب تیم برنده را تشکیل داده‌اند. استقلال علاوه بر بازیکنان شاخصی که در ترکیب اصلی دارد، روی نیمکت نیز از بازیکنان خوبی بهره می‌برد که این بازیکنان می‌توانند در زمان مناسب به تیم کمک کنند.»

او با اشاره به نیمکت‌نشینی برخی بازیکنان نامدار این تیم، بیان داشت: «سایننتو در روزهای ابتدایی هیچ شناختی از تیم نداشت و این عاملی شدت تا این تیم در لیگ برتر و لیگ ۲قهرمانان آسیا شکست بخورد اما او به یکباره تصمیم گرفت تا تغییراتی ایجاد و برخی بازیکنان همچون رامین رضاییان که سن و سال بالایی دارد را نیمکت‌نشین کند. علاوه بر این مصدومیت‌های برخی بازیکنان باتجربه هم باعث شد تا بازی به جوان‌ترهای تیم برسد و کادرفنی متوجه شود که می‌تواند به جوان‌ترها اطمینان کرد.»

این پیشگوست استقلال به صحبت‌های خود اینگونه ادامه داد: «بازی مقابل آلمونینوم ارک بازی خوبی بود. در ابتدای بازی این آلمونینوم بود که توانست سوار بر بازی شود و به استقلال فشار وارد کند اما درخشش برخی بازیکنان تیم همچون یاسر اسانی و علیرضا کوشکی باعث شدت تا شرایط تغییر کند و استقلال بازی را به‌دست بگیرد و در پایان هم به یک برد شیرین دست یابد. پس از بازی با آلمونینوم هواداران از نتیجه به‌دست آمده راضی بودند و امیدوارم که تیم با حمایت هواداران در این فصل به جایگاه واقعی خود بازگردد.»

او در خصوص بازی بعدی استقلال با سپاهان این گونه صحبت کرد: «بار اولی که سایننتو به ایران آمد و هدایت استقلال را برعهده گرفت، نتوانست در بازی مقابل تیم‌های بزرگ نتیجه بگیرد اما حالا شرایط فرق کرده و استقلال با این بازی‌هایی که از خود به نمایش گذاشته است، می‌تواند سایر تیم‌های مدعی همچون سپاهان را هم شکست دهد. البته سپاهان همیشه یک تیم مدعی است اما این استقلال می‌تواند مقابل هر حریفی برنده باشد.»

عرفان حمیدی در جریان بازی فوتبال در ورزشگاه آزادی، ۲۰۰۹. در آن زمان، او در تیم فوتبال پرسپولیس بازی می‌کرد.

یکی از اتفاقات پراهمیت در ترکیب استقلال، نیمکت‌نشینی طولانی‌مدت ابوالفضل جلالی، مدافع ملی‌پوش این تیم بوده است. جلالی که در آغاز فصل یکی از مهره‌های اصلی استقلال به‌شمار می‌رفت، اکنون بیش از ۴۵۰دقیقه است که حتی یک دقیقه هم فرصت حضور در زمین را پیدا نکرده است. این در حالی است که او در دیدار مقابل المحرق بحرین در ترکیب اصلی حضور داشت، اما استقلال در آن مسابقه شکست خورد و از آن پس جلالی از ترکیب اصلی کنار گذاشته شد.

آغاز نیمکت‌نشینی از بازی با المحرق

دیدار با المحرق نقطه عطفی در تغییر وضعیت جلالی بود. استقلال در آن مسابقه با نمایشی نепندان مطمئن در سمت چپ دفاعی خود، نتیجه را واگذار کرد و پس از آن ریکاردو سایننتو تصمیم گرفت، تغییراتی در ساختار تیمش ایجاد کند. از همان بازی به بعد، ابوالفضل جلالی دیگر در هیچ‌یک از دیدارهای استقلال به میدان رفت. او در بازی‌های تیمش مقابل چادرملو، مس فرسنجان، الوحدات اردن، فجرسیاسی و آلمونینوم ارک غایب بود و به‌نظر می‌رسد در دیدار برگشت برابر الوحدات نیز شانسش برای بازگشت به ترکیب اصلی نداشته باشد.

گودرزی؛ پدیده‌ای که فرصت را ربود

در غیاب جلالی، حسین گودرزی جوان در پست دفاع-هافبک چپ استقلال به میدان رفت و عملکردی فراتر از انتظار داشت. گودرزی با نمایش پرانرژی، جنگندگی بالا و دوندگی مداوم توانست اعتماد کامل کادرفنی را جلب کند. او نه‌تنها در وظایف دفاعی موفق ظاهر شده، بلکه در کارهای هجومی نیز با نفوذهای هوشمندانه و ارسال‌های دقیق، نقش مؤثری در بازی تیمش ایفا کرده است.

دیگر تعجب‌آور و حتی نگران‌کننده است. وقتی تیمی با پنجره بسته رو به رو است کدام مربی عاقل و با کارنامه حاضر می‌شود چنین ریسکی را بپذیرد. واقعیت این است که تغییر سرمربی در شرایط عادی هم ریسک دارد چه برسد به زمانی که دست مربی برای ساختن تیم کاملاً بسته است. در این فضا تداوم حضور ریکاردو سایننتو می‌تواند تصمیمی منطقی و کم خطر باشد. او تیم را می‌شناسد با بازیکنان فعلی کار کرده و از نقاط ضعف و قوت مجموعه آگاه است. این شناخت در شرایطی که امکان ترمیم وجود ندارد یک امتیاز بزرگ محسوب می‌شود.

چرا تغییر مربی سودی ندارد
استقلال در فصل آینده هیچ شانسش برای تقویت فهرست خود ندارد و این واقعیتی است که باید پذیرفته شود. در چنین شرایطی آوردن مربی جدید نه تنها کمکی نمی‌کند بلکه ممکن است اوضاع را بدتر کند. مربی جدید نیاز به زمان برای شناخت تیم دارد و معمولاً خواهان جذب بازیکنانی مطابق با تفکراتش است. وقتی این ابزارها در دسترس نیستند نتیجه چیزی جز تنش و ناکامی نخواهد بود. سایننتو دست کم می‌داند با چه داشته‌هایی باید کار کند و می‌تواند با تدابیر تاکتیکی تیم را به شکلی قابل قبول وارد فصل آتی کند. هدف در این مقطع شاید قهرمانی نباشد بلکه جلوگیری از فاجعه و حفظ جایگاه استقلال به عنوان یک تیم مدعی حداقلی است. رفتن به سمت تغییرات هیجانی می‌تواند استقلال را از چاله به چاه بیندازد.

حفظ داشته‌ها مهم‌تر از رویاپردازی

در کنار بحث سرمربی، مهم‌ترین اقدام مدیران استقلال باید حفظ بازیکنان کلیدی باشد. وقتی جذب بازیکن ممکن نیست از دست دادن ستاره‌ها می‌تواند ضربه‌ای جبران‌ناپذیر وارد کند. حفظ نام‌هایی مثل اسانی در این شرایط اهمیت دوچندان پیدا می‌کنند و اگر چنین بازیکنانی جدا شوند اوضاع استقلال به مراتب نگران‌کننده‌تر خواهد شد. تلاش برای باز شدن پنجره اگرچه طبیعی است اما نباید با امید واهی به هواداران همراه شود. حکم صادر شده و نشانه‌ای جدی از تغییر آن دیده نمی‌شود. بنابراین بهترین تصمیم تمرکز بر ثبات است. ثبات در کادر فنی، ثبات در ترکیب تیم و ثبات در مدیریت. استقلال در این بزنگاه تاریخی نیاز به تصمیم‌های عاقلانه دارد نه تصمیم‌های نمایشی. اگر مدیران بتوانند تیم را حفظ و با همین داشته‌ها فصل را آغاز کنند شاید بتوان از این دوره سخت عبور کرد بدون آنکه لطمه‌ای جبران‌ناپذیر به باشگاه وارد شود.

سایه نگرانی بر سر سهامداران

باشگاه استقلال، به عنوان یکی از دو باشگاه بورسی پایتخت، با ابهام در ارائه گزارش‌های مالی خود، نگرانی‌هایی را در میان سهامداران و فعالان بازار سرمایه برانگیخته است. این در حالی است که باشگاه رقیب، پرسپولیس، به‌طور منظم به انتشار اطلاعات مالی خود در سامانه کدال پایبند بوده است.

به‌تازگی، باشگاه پرسپولیس گزارش درآمد ۵۹ میلیارد تومانی دی‌ماه ۱۴۰۴ خود را در کدال منتشر کرده است. این اقدام نشان‌دهنده تعهد سرخپوشان به شفافیت و اطلاع‌رسانی دقیق به سهامداران است. اما در سوی دیگر، استقلال از ارائه گزارش‌های مالی بروز خود امتناع ورزیده است. آخرین اطلاعیه منتشر شده توسط آبی‌پوشان در کدال مربوط به صورتحلسه انتخاب علی تاجرنیا به عنوان سرپرست مدیرعاملی در تاریخ ۱۴۰۴/۰۶/۲۴ است. پس از گذشت بیش از چهار ماه، هنوز هیچ گزارش مالی جدیدی از سوی این باشگاه منتشر نشده است. این تعلل در انتشار اطلاعات مالی، در حالی رخ می‌دهد که مدیران استقلال پیش‌تر وعده به‌روزرسانی قریب‌الوقوع گزارش‌ها را داده بودند. تغییرات اخیر در هیات مدیره و روی کار آمدن تاجرنیا، تحقق این وعده‌ها را به تعویق انداخته و ابهامات را تشدید کرده است. این وضعیت پرسش‌هایی جدی را مطرح می‌کند؛ چرا هشدارهای فرابورس در خصوص الزامات افشا جدی گرفته نشده‌اند؟ آیا این تأخیرها عمدی هستند یا ناشی از ناتوانی مدیریتی؟

محررم نویدکیا سرمربی سپاهان درباره بازی برگشت تیمش مقابل آخال ترکمنستان در لیگ قهرمانان آسیا می‌گوید: «بازی رفت برای ما تجربه بزرگی بود. فکر می‌کردیم کار ساده‌ای در پیش داریم، اما دیدیم که چقدر رقابت می‌تواند سخت باشد. از آن بازی درس‌های زیادی گرفتیم و می‌دانیم فردا چه چیزی انتظارمان را می‌کشد. برای تیم آخال احترام زیادی قائلم. در بازی قبلی با تمام وجود جنگیدند و سعی کردند از تیم خود دفاع کنند. بازی امروز هم همین‌طور است؛ یک مسابقه سنگین و فشرده که باید باهوش و با تمرکز بالا در آن حاضر شویم. بازی رفت باید برای ما تبدیل به تجربه شده باشد تا منطقی‌تر بازی کنیم. اگر موقعیتی به دست آورديم، باید از آن استفاده کنیم تا این بازی مهم را به نفع خودمان تمام کنیم. صدرنشینی در گروه می‌تواند به همین بازی بستگی داشته باشد و امیدوار عملکرد خوبی داشته باشیم. در بازی اول خیلی تحت فشار بودیم. نتایج خوبی گرفتیم، اما از نظر نوع بازی هنوز به چیزی که می‌خواهم نرسیده‌ام. خوشبختانه از نظر روانی شرایط بهتری داریم و فشار روی بازیکنان کمتر شده است. امیدوارم امروز با آرامش بیشتری بازی کنیم و از دقیقه اول به دنبال گل نرویم. باید منطقی و حساب‌شده پیش برویم تا در زمان مناسب به نتیجه برسیم. بازی‌های قبلی آخال را دیده‌ام. تیمی است که در فاز هجومی بازیکنان خطرناکی دار.

نصرالله عبداللهی در جریان بازی فوتبال در ورزشگاه آزادی، ۲۰۰۹. در آن زمان، او در تیم فوتبال پرسپولیس بازی می‌کرد.

بر کناری پیروانی به کارگردانی اوسمار؟!

تنها یک روز بعد از مدیرعاملی پیمان حدادی در باشگاه پرسپولیس شنیده شده او قصد دارد تغییر مهمی در تیم اصلی اعمال کرده و مدیر تیم را تغییر دهد.
اخیر رسانه‌ها حاکی از آن است که حدادی در نظر دارد افشین پیروانی مدیر تیم پرسپولیس را کنار گذاشته و فرد دیگری را جایگزین کند. اتفاق مهمی که به نظر نمی‌رسد انجامش چندان ساده باشد.
افشین پیروانی طی شش سال گذشته مدیر یا همان سرپرست تیم پرسپولیس بوده است و با مربیان زیادی از برانکو و کالدرون گرفته تا گاریدو و کارتال کار کرده و در مقطع اول سرمربیگری اوسمار ویرا هم در تیمش فعالیت داشته است.

پیروانی جایگاه مهمی نزد جامعه هواداری پرسپولیس دارد و البته برخی پیشگوستان نیز همواره در مصاحبه‌های خود بر اهمیت حضور او در رختکن و ایستادن مقابل مسائلی که باید از حق پرسپولیس دفاع کند تأکید می‌کنند اما در فصول اخیر مسائلی پیش آمده که علیه پیروانی بوده است. یکی از این مسائل ارتباط مثبت پیروانی با هوادار متمول است که در دوره مدیریت درویش برقرار بود اما به نظر می‌رسد مدیریت جدید نمی‌خواهد این موضوع ادامه داشته باشد.

به هر حال موضوع کنار گذاشتن پیروانی از پرسپولیس به‌قدری حساسیت‌برانگیز شده که خبر‌گزاری‌ها هم با احتیاط درباره‌اش می‌نویسند. دیروز خبرگزاری مهر در این باره نوشت: «شتتار این خبر با واکنش منفی جمعی از پیشگوستان پرسپولیس مواجه شده است؛ افرادی که طی سال‌های اخیر از حامیان اصلی پیروانی محسوب می‌شدند. حمایت آنها تا جایی پیش رفت که شب گذشته با برخی مدیران باشگاه تماس گرفته و انتقادهای تندی نسبت به تصمیم احتمالی برای برکناری پیروانی مطرح کردند. برخی پیشگوستان نیز قصد دارند طی امروز و فردا با انجام مصاحبه‌هایی، حمایت علنی خود از پیروانی را اعلام کنند و هر گونه تغییر در جایگاه سرپرستی تیم را زیر سؤال ببرند.»

خبر‌گزاری فارس اما بدون اینکه نامی از پیروانی ببرد، نوشت: «گفته می‌شود چند عضو قدیمی باشگاه پرسپولیس در تلاش هستند تا با به وجود آوردن حواشی برای نفرات جدیدی که می‌خواهند توسط حدادی به باشگاه پرسپولیس ملحق شوند، زمینه منفی شدن حضور آنان را فراهم کنند. این افراد به‌دنبال حفظ جایگاه خود در باشگاه هستند و به همین خاطر تلاش‌های زیادی برای مقابله با این تغییرات انجام داده‌اند. در این بین از چند پرسپولیسی قدیمی هم نام برده می‌شود و باید دید که پیمان حدادی برای انجام این تغییرات چه برنامه‌ای خواهد داشت.»

موضوع برکناری افشین پیروانی در حالی مطرح می‌شود که از مدت‌ها قبل گفته می‌شد اوسمار در صورتی به پرسپولیس باز خواهد گشت که افشین پیروانی در تیم نماند. با وجود این اوسمار در همان روز شروع کارش جلسه‌ای با پیروانی داشت و به نظر در ظاهر همه چیز بین آنها صمیمی و شفاف بود. با وجود این هیچ بعید نیست باشگاه پرسپولیس در پی خواسته سرمربی جدید این اقدام را انجام داده باشد هر چند هیچ کس در باشگاه این نکته را تأیید نکرده است.

۴۵۰ دقیقه در حسرت یک دقیقه بازی!

با این حال، فوتبال همواره پر از اتفاقات غیرقابل پیش‌بینی است. ممکن است در صورت مصدومیت، تغییر تاکتیک یا افت عملکرد رقیب، دوباره فرصت به جلالی برسد. اما در شرایط فعلی، این مدافع ملی‌پوش باید صبور بماند و در تمرینات با تلاش مضاعف، اعتماد از دست رفته کادرفنی را بازگرداند.

تردیدی نباید داشت که ماجرای نیمکت‌نشینی ابوالفضل جلالی در استقلال نمونه‌ای از واقعیت بی‌رحم فوتبال حرفه‌ای است؛ جایی که یک بازیکن جوان و باتalگیزه می‌تواند جای ستاره‌ای باتجربه را بگیرد و او را آمویس و ناامید کند. هرچند گودرزی در تازه‌ترین اظهارات خود به نیکی از جلالی یاد کرده است اما جاهطلبی این بازیکن جوان عرصه را بر جلالی تنگ کرده است.

آدان جایگاهش را پس می‌گیرد؟

با مصدومیت حبیب فرعیاسی در دیدار اخیر استقلال برابر آلمونینوم اراک، حالا نوبت به آدان رسیده تا بار دیگر در ترکیب اصلی آبی‌پوشان قرار گیرد.
هروزبان باتجربه و کهنه‌کار استقلال پس از چند هفته نیمکت‌نشینی، این بار در دیدار حساس برابر الوحدات اردن در چهارچوب رقابت‌های لیگ نخبگان آسیا فرصت بزرگی برای درخشش پیدا کرده است.

ریکاردو سسایننتو و اعضای کادر فنی استقلال در روزهای اخیر تلاش کرده‌اند آدان را از نظر روحی و روانی در بهترین شرایط ممکن قرار دهند تا با اعتمادبه‌نفس و تمرکز بالا در زمین حاضر شود.

آدان که پیش از این نیز نمایش‌های پرنوسانسی از خود نشان داده بود، حالا می‌داند این بازی می‌تواند نقطه عطفی در مسیر بازگشتش به ترکیب اصلی استقلال باشد.

ورزش

روزنامهٔ «روز اقتصاد»

چهارشنبه ۲۹ بهمن ماه ۱۴۰۴ | شماره ۸۶۵

www.marzeghtesad.ir

✦ مهدی روی دور خوشبختی

در آتن، جایی که ورزشگاه «کارایسکایس» هر هفته با شور قرمز هواداران می‌لرزد، حالا نامی تازه روی لب‌هاست؛ مهدی طارمی. شنبه‌شب در دیداری که المپیاکوس برای حفظ جایگاهش در صدر جدول به چیزی جز برد نمی‌اندیشید، ستاره ایرانی تیم با درخشش خود آتش حمله‌های سرخ‌پوشان را شعلهور کرد. دقیقه ۶۰، طارمی از میان مدافعان آریس عبور کرد و با ضربه‌ای دقیق دروازه حریف را گشود؛ گلی که نه‌تنها سه امتیاز حیاتی برای تیم مندیلیبار به همراه داشت، بلکه موجب شد دوران تازه‌ای در خط حمله المپیاکوس برای مهدی آغاز شود.

اما درخشش مقابل آریس، تنها یک گل ساده نبود. طارمی نشان می‌دهد که او به مرز آمادگی کامل رسیده است: ۸۹ درصد پاس سالم (۱۷ از ۱۹)، ۸۳ درصد دقت پاس در زمین حریف، یک شوت در چهارچوب، دو دوتل زمینی و یک پیروزی در نبرد هوایی. طارمی با نمره ۷.۲ در جمع بهترین بازیکنان میدان قرار گرفت و پس از پوندسه، کاشتینیا و نزولکایس چهارمین بازیکن برتر دیدار بود.

این دومین هفته متوالی است که طارمی در ترکیب اصلی المپیاکوس قرار می‌گیرد و دومین هفته‌ای که نام او در فهرست گلزنان می‌درخشد. در واقع، از زمانی که حوزهٔ لوئیس مندیلیبار تصمیم گرفت نقشی متفاوت به مهاجم ایرانی بدهد، مسیر فنی تیم یونانی دستخوش تغییر مثبت شده است. مندیلیبار سرمربی باتجربه اسپانیایی، با ابتدا طارمی را به عنوان بازیکنی مکمل برای ایوب الکمی جذب کرده بود؛ مهاجمی مراکشی که در سال‌های اخیر به یکی از محبوب‌ترین چهره‌های المپیاکوس تبدیل شده است. الکمی با سلیقه‌ای پرپار در گلزنی، چنان جایگاهی بین هواداران دارد که نیمکت‌نشینی‌اش تقریباً غیرقابل تصور است. از همین رو، مأموریت اولیه طارمی هشوار به نظر می‌رسد: درخشش در تیمی که یک ستاره باثبات در نوک حمله دارد. اما مندیلیبار خیلی زود متوجه شد که راهکارش برای بهره‌برداری از توانایی‌های طارمی، تغییر در نقش اوست؛ نه تغییر در سیستم تیم. او بدون دست‌زدن به ساختار همیشگی ۳-۲-۴ المپیاکوس، طارمی را از نوک حمله به پست هافبک نفوذی منتقل کرد؛ جایی درست پشت سر ایوب الکمی. این تغییر، نتیجه‌ای فوق‌العاده داشت. در دیدار سنتی برابر آ.ک آتن، طارمی نخستین‌بار در این پست جدید به میدان رفت و بلافاصله درخشید. او با یک گل تماشایی و نمایش هوشمندانه، نمره عالی ۸.۳ را از کارشناسان گرفت و عنوان بهترین بازیکن زمین را از آن خود کرد. همین عملکرد کلفی بود تا مندیلیبار در بازی بعدی مقابل آریس نیز دوباره به ترکیب مشابه اعتماد کند. طارمی باز هم پاسخ اعتماد سرمربی‌اش را با گل و دوندگی مثال‌زدنی داد. نکته جالب اینجاست که در فاصله کوتاهی، طارمی از بازیکنی ذخیره به یکی از عناصر اصلی ترکیب المپیاکوس تبدیل شده است. آماژئن «گوئای» همه چیز است: در شش حضور در سوپرلیگ یونان، که تنها دو بازی آن فیکس بوده، او موفق شده ۴ گل بزند و یک پاس گل بدهد. یعنی به طور میانگین، هر ۳۸ دقیقه یک تأثیر مستقیم روی گل‌های تیمش دارد؛ آماری در سطح مهاجمان تراز اول اروپا.

در سوی دیگر، ایوب الکمی با ۹ بازی، ۶ گل و یک پاس گل عملکردی ثابت و قابل‌اتکا دارد. اما تفاوت مسیان دو مهاجم، نه در تعداد گل‌ها، بلکه در نحوه اثرگذاری بر تیم است. الکمی همچنان تمام‌کننده اول تیم به‌شمار می‌رود، اما طارمی در نقش جدید خود تبدیل به مغز متفکر خط حمله شده است؛ بازیکنی که هم فضا می‌سازد، هم پاس می‌دهد و هم در موقعیت‌های کلیدی، با هوش بالا گل می‌زند. این روزها در آتن، صحبت از یک زوج تازه است؛ زوجی ایرانی-مراکشی که در مقابلی در زمین دارند. الکمی در نقش تمام‌کننده و طارمی در نقش بازیساز هجومی، ترکیبی ساخته‌اند که مدافعان یونانی به سختی می‌توانند متوقف کنند. هواداران المپیاکوس حالا دیگر طارمی را نه به عنوان «جانشین الکمی»، بلکه به عنوان مکملی ارزشمند و ستاره‌ای تازه در قلب تیمشان می‌شناسند. اگر این روند ادامه پیدا کند، شاید خیلی زود نام مهدی طارمی همان‌قدر که در پورتو بر سر زبان‌ها بود، در آتن هم با شور و افتخار فریاد زده شود.

✦ ستارگان کلبا روی نوار ناکامی

برای نخستین‌بار در تاریخ فوتبال، یک باشگاه خارج از ایران پنج بازیکن ایرانی را همزمان در ترکیب خود دارد، اما نتیجه آن، چیزی جز ناامی و سرخوردگی نبوده است.
الاتحاد کلبا که در ابتدای فصل با هزینه‌ای سنگین سراغ ستاره‌های لیگ برتر ایران رفت و جمعی از ملی‌پوشان را به امارات آورد، حالا پس از گذشت ده هفته از لیگ ادنوک، در میانه‌های جدول سرگردان است و نشانی از تیمی مدعی ندارد. روز شنبه در ورزشگاه شیخ حمدان بن‌زاید، تیم الظفره با نمایشی برتر، میزبان خود الاتحاد کلبا را با نتیجه ۳ بر صفر شکست داد؛ شکستی سنگین و ناامیدکننده برای تیمی که با حضور بازیکنانی چون احمد نوراللهی، سامان قدوس و شش‌بار مغلول امید زیادی به تغییر سرنوشتش داشت. در این مسابقه که با حضور بیش از ۱۴۰۰ تماشاگر برگزار شد، قدوس مثل همیشه در ترکیب اصلی حضور داشت اما در دقیقه ۷۰ تعویض شد؛

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبین
مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی
چاپ: جام جم
آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز، البرزیکم، پلاک ۶
تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰
گستره توزیع : سراسری
شرکت توزیع : نشر گستر

کوچ سرمایه‌های معدن‌کاران

مر تفضی اکبری-معدن و صنایع معدنی چه از نظر از آوری و چه از نظر تامین مواد اولیه برای صنایع، از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد کشور محسوب می‌شود.

درحالی‌که بخش معدن و صنایع معدنی ایران طی سال‌های اخیر همواره به‌عنوان یکی از پایه‌های اشتغال و تامین مواد اولیه صنایع مطرح بوده، شواهد نشان می‌دهد روند فعالیت این بخش با چالش‌های جدی مواجه شده است. معدن کوچک و متوسط که بخش عمده اشتغال در مناطق کمتر توسعه‌یافته را به خود اختصاص می‌دهند و نقش مهمی در زنجیره ارزش مواد معدنی دارند، در شرایط فعلی با فشارهای مالی، محدودیت‌های اداری و عدم ثبات سیاستگذاری روبه‌رو هستند. این فشارها، علاوه بر کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری، موجی از مهاجرت فعالان معدنی و خروج سرمایه‌ها را در پی داشته است.

کارشناسان معتقدند تعدد و پراکندگی قوانین و بخشنامه‌ها، عدم هماهنگی میان نهادهای دولتی و سیاستگذاری‌های جزیره‌ای، مهم‌ترین عامل ایجاد عدم اطمینان برای فعالان معدنی محسوب می‌شود. در عمل، سرمایه‌گذار در شرایطی قرار گرفته که نمی‌تواند افاق چندساله فعالیت خود را پیش‌بینی کند و این موضوع موجب می‌شود که بسیاری ترجیح دهند سرمایه و تخصص خود را به محیطی با ثبات بیشتر منتقل کنند. بخش عمده این فرار سرمایه در معدن کوچک و متوسط مشاهده می‌شود؛ واحدهایی که از نظر اقتصادی توانایی رقابت با معدن بزرگ‌تر و بهره‌برداری با ظرفیت کامل را ندارند و هرگونه شوک مالی یا محدودیت قانونی، بقای آنها را تهدید می‌کند. همچنین مشکلات مربوط به دسترسی به تجهیزات مدرن و ماشین‌آلات، افزایش هزینه‌های انرژی و محدودیت در واردات فناوری‌های جدید، فشار مضاعفی بر فعالان معدنی وارد کرده و سرمایه‌گذاری در توسعه و نوسازی معدن را به شدت کاهش داده است.

کارشناسان بر این باورند که تنها با اصلاح ساختار حکمرانی، ایجاد ثبات و شفافیت در سیاست‌ها و کاهش دخالت‌های مستقیم دولت در مدیریت روزمره، می‌توان مسیر فرار سرمایه را متوقف کرد و انگیزه فعالان داخلی را برای سرمایه‌گذاری بلندمدت در بخش معدن بازگرداند. این روند نه تنها برای معدن کوچک و متوسط تهدید جدی به حساب می‌آید، بلکه پیامدهای آن به صنایع پایین‌دستی، نیز سرایت کرده و اهمیت بازسازی حکمرانی و حمایت از سرمایه‌گذاری پایدار را در بخش معدن دوچندان می‌کند.

تهدیدی برای تاب‌آوری معدن کوچک و متوسط

حسن حسینیقلی، رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های صنایع و معدن سرب و روی ایران، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با اشاره به مهاجرت برخی فعالان معدنی گفت: فشارهای مالی و اقتصادی، از جمله حقوق دولتی بالا و محدودیت‌های اداری، باعث شده معدن کوچک و متوسط تاب‌آوری لازم را برای ادامه فعالیت از دست بدهند و برخی فعالان برای معدن‌کاری راهی خارج از کشور شوند.

او افزود: آمار دقیقی از تعداد معدن‌کاران مهاجر در دست نیست، اما اهمیت موضوع در پیام آن برای فضای سرمایه‌گذاری است. حتی خروج تعداد محدودی از فعالان نشان می‌دهد محیط کسب‌وکار در ایران هنوز برای سرمایه‌گذاری پایدار آماده نیست. حسینیقلی با بیان اینکه برخی فعالان ایرانی در کشورهایمانند ترکیه مشغول معدن‌کاری هستند گفت: این افراد مواد معدنی استخراج‌شده را به ایران ارسال می‌کنند یا در محل مصرف می‌کنند، اما واقعیت این است که ظرفیت و سرمایه انسانی ایرانی خارج از کشور به کار گرفته می‌شود. رئیس اتحادیه صادرکنندگان

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبین

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز ، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

ردپای دزدهای آماتور در لوور

سطوح بالای جنایت سازمان‌یافته در این دزدی اندک است. دادستان پاریس اعلام کرده است که دو تن از مظنونان ردپای دزدهای آماتور در لوور
این اعتراف به ضربه خوردن بزرگ‌ترین موزه هنر نوشت، این اظهارات دو هفته پس از آن مطرح شد که پس از گذشت دو هفته از سرقت بی‌سابقه لوور در روز جهان از بزهکاران خرده‌پا در حالی صورت گرفته است
روشن، لوور بکیو دادستان پاریس اعلام کرد احتمال دخالت که یکی از عاملان سرقت همچنان متواری است و جهان پارک کردند

روند منفی در بخش معدن است.

مشاور کمیسیون معدن اتاق بازرگانی ایران تصریح کرد: در چنین شرایطی، بخشی از فعالان معدنی به سمت فعالیت در کشورهای همسایه حرکت کرده‌اند. این موضوع گاهی در قالب فعالیت فرامرزی یا سرمایه‌گذاری مشترک مطرح می‌شود، اما در عمل بخشی از آن واکنش به شرایط داخلی است. سرمایه‌گذار وقتی احساس کند محیط فعالیت در داخل پرریسک است، تلاش می‌کند بخشی از سرمایه خود را به جای منتقل کند که ثبات بیشتری داشته باشد. او گفت: افزایش هزینه‌ها، مشکلات تامین تجهیزات و نبود ثبات سیاستی باعث شده ریسک فعالیت معدنی بالا برود. معدن یک فعالیت بلندمدت است و سرمایه‌گذار باید بتواند افاق چند ساله را ببیند، اما وقتی هر روز با مقررات جدید روبه‌رو می‌شود، این افاق از بین می‌رود و تصمیم‌گیری دشوار می‌شود. فرهادی افزود: ادامه این روند می‌تواند تبعات گسترده‌ای برای اقتصاد داشته باشد، زیرا معدن فقط یک بخش تولیدی نیست، بلکه تامین‌کننده مواد اولیه صنایع دیگر و یکی از پایه‌های اشتغال در مناطق کمترتوسعه‌یافته است. اگر سرمایه از این بخش خارج شود، اثر آن به صنایع پایین‌دستی و صادرات نیز منتقل خواهد شد.

او در پایان خاطرنشان کرد: مهم‌ترین اقدام برای جلوگیری از تشدید این روند، ایجاد ثبات در سیاستگذاری و کاهش تصمیمات بعضاً متناقض هستند. اگر سرمایه‌گذار احساس کند مقررات قابل پیش‌بینی است و امنیت سرمایه‌گذاری وجود دارد، سرمایه در بخش معدن باقی می‌ماند؛ در غیر این صورت، حتی بدون اعلام رسمی، خروج سرمایه به‌تدریج ادامه پیدا خواهد کرد.

مشکلات حکمرانی اقتصادی در بخش معدن

وحید یعقوبی، معاون اجرایی انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با اشاره به وضعیت فرار سرمایه در بخش معدن و صنایع معدنی گفت: سرمایه‌گذاری در این حوزه به دلیل ریسک بالا و نبود حکمرانی واحد با مشکلات جدی مواجه شده است. بیش از ۶۰ درصد معادن کشور تعطیل هستند و بسیاری از معادن فعال نیز بهره‌وری لازم را ندارند، بنابراین انگیزه برای سرمایه‌گذاری جدید به شدت کاهش یافته است.

یعقوبی با اشاره به اینکه تعدد تصمیم‌گیری و پراکندگی بخشنامه‌ها شرایط را برای فعالان معدنی پیچیده کرده است، گفت: برای اداره یک معدن، فعالان با نزدیک به ۳۰۰ بخشنامه و قانون مختلف روبه‌رو هستند که گاهی با یکدیگر متناقض هستند. این وضعیت باعث کاهش امنیت سرمایه‌گذاری شده و بسیاری از فعالان را به سمت فعالیت‌های کوتاه‌مدت و حداقلی یا حتی خروج سرمایه سوق داده است. او افزود: فرار سرمایه در معدن کوچک و متوسط بیش از سایر بخش‌ها مشهود است، زیرا این معدن سهم عمده‌ای از اشتغال و زنجیره ارزش صنایع معدنی را تشکیل می‌دهند. یعقوبی گفت با توجه به شرایط فعلی، بسیاری از این معادن برای حفظ خود به شکل محدود فعالیت می‌کنند و در نهایت تعداد قابل توجهی از آنها هر ساله تعطیل می‌شوند، حتی با وجود افتتاح چند معدن جدید، تعدادی از معادن قدیمی از بین می‌روند. معاون اجرایی انجمن فولاد بیان کرد: یکی دیگر از دلایل مهم فرار سرمایه، محدودیت در واردات ماشین‌آلات و تجهیزات مدرن معدنی است.

توضیح داد که قوانین و آیین‌نامه‌ها به گونه‌ای پیچیده شده‌اند که واردات تجهیزات به سختی انجام می‌شود، درحالی‌که فرصت‌های طلایی پیشین برای واردات ماشین‌آلات با نرخ ارز پایین از دست رفته و اکنون هزینه خرید تجهیزات با دلار آزاد بسیار بالا است. این موضوع، انگیزه سرمایه‌گذاران را برای نوسازی و توسعه معدن به شدت کاهش داده است. یعقوبی به نقش دولت در تشدید فرار سرمایه اشاره کرد و گفت: در زنجیره معدن و فولاد، حکمرانی نامناسب باعث شده دولت جای بخش خصوصی را بگیرد و تصمیم‌گیری‌ها به صورت متمرکز و غیر رقابتی انجام شود. او افزود: دولت نقش خود را به عنوان ناظر و راهبر محدود نکرده و به جای ایجاد فضای رقابتی و آزاد برای سرمایه‌گذاران، نرخ‌ها و قوانین را به گونه‌ای تنظیم کرده که فعالیت مستقل بخش خصوصی با محدودیت و ریسک همراه شود. او تصریح کرد: فرار سرمایه نه تنها به تعطیلی معادن منجر می‌شود، بلکه به کاهش بهره‌وری و ارزش افزوده در کل زنجیره معدن و صنایع معدنی نیز منجر شده است. ایجاد حکمرانی شفاف، رقابتی و مبتنی بر فضای آزاد می‌تواند مسیر خروج سرمایه را متوقف کرده و سرمایه‌گذاران را تشویق کند تا فعالیت خود را در کشور توسعه دهند و در زنجیره تولید و صادرات مشارکت کنند. در پایان، یعقوبی خاطرنشان کرد که اصلاح ساختار حکمرانی اقتصادی، کاهش دخالت دولت در مدیریت روزمره و تمرکز بر نقش نظارتی و راهبری، راهکاری کلیدی برای جلوگیری از فرار سرمایه و افزایش انگیزه سرمایه‌گذاران است. تنها در صورت ایجاد چنین فضایی، بخش خصوصی معدن و فولاد قادر خواهد بود فعالیت خود را به شکل پایدار ادامه دهد و ارزش افزوده واقعی برای کشور ایجاد کند.

تجربه فعالیت در کشورهای همسایه

یکی از فعالان معدنی ایرانی که به دلیل شرایط پرریسک داخلی، فعالیت خود را به خارج از کشور منتقل کرده، در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» در رابطه با تجربه خود گفت: فشارهای مالی و محدودیت‌های اداری باعث شد ادامه فعالیت در معدن کوچک و متوسط ایران تقریباً غیر ممکن شود و در نتیجه تصمیم گرفتم بخشی از سرمایه و توان مدیریتی خود را به عمان منتقل کنیم. در عمان قوانین حمایتی ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاران خارجی وجود دارد. سرمایه‌گذار می‌تواند مالکیت صددرصدی واحد معدنی داشته باشد، معافیت مالیاتی چندساله دریافت کند و دسترسی به تسهیلات بانکی و زیرساخت‌های لازم برای استخراج و فرآوری مواد معدنی فراهم است. علاوه بر این، مقررات واردات تجهیزات و ماشین‌آلات نسبت به ایران شفاف و پیش‌بینی‌پذیر است و ریسک فعالیت کاهش یافته است.

این فعال معدنی بیان کرد: اکنون قادر هستم با اطمینان برنامه‌ریزی بلندمدت انجام دهم، تجهیزات مورد نیازم را بدون محدودیت وارد کنم و تولید را با بهره‌وری بالا ادامه دهم. واقعیت این است که بخش قابل‌توجهی از ظرفیت و تجربه معدن‌کاران ایرانی خارج از کشور به کار گرفته می‌شود و مواد معدنی تولیدشده در عمان، بخشی برای صادرات و بخشی برای صنایع داخلی استفاده می‌شود. در حالی که در ایران بسیاری از این فرصت‌ها محدود و پرریسک باقی مانده است.

بنابراین می‌توان چنین جمع‌بندی کرد که در بخش معدن ایران، معدن کوچک و متوسط به دلیل فشارهای مالی، محدودیت‌های اداری و نبود حکمرانی شفاف، تاب‌آوری خود را از دست داده‌اند و بخش قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاران داخلی به دنبال فرصت‌های امن در خارج از کشور هستند. پراکندگی قوانین و صدور بخشنامه‌های متناقض، هزینه‌های بالای انرژی و محدودیت واردات تجهیزات، ریسک فعالیت معدنی را افزایش داده و انگیزه سرمایه‌گذاری را کاهش داده است.

عکس نوشت

کارتون

✈️ایران؛ چهارمین کشور استخراج‌کننده رمزارز

مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان تهران با بیان اینکه ارزش بودن قیمت برق در ایران، موجب شده کشور به‌هشت ماینرهای غیرمجاز تبدیل شود، گفت: ایران چهارمین کشور استخراج‌کننده رمزارز در جهان است و حدود ۱۲ میلیون ایرانی در این بازار فعالیت دارند.

به گزارش ایرنا، افزایش شدید قیمت ارزهای دیجیتال از یک سمت و ارزان بودن قیمت برق در کشورمان از جمله دلایل اصلی برای افزایش استخراج‌کنندگان غیرمجاز رمزارز شده و همین امر سبب افزایش میزان مصرف برق شده است. در این رابطه اکبر حسن بکلو، مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان تهران، در زمینه رشد ماینرهای غیر مجاز در استان تهران با اشاره به آمارهای رسمی اعلام کرد: ایران چهارمین کشور استخراج‌کننده رمزارز در جهان است و حدود ۱۲ میلیون ایرانی در این بازار فعالیت دارند.وی ادامه داد: تخمین زده می‌شود در کشور حدود ۴۲۷ هزار دستگاه ماینر فعال است که بیش از ۱۴۰۰ مگاوات برق را به‌صورت شبانه‌روزی مصرف می‌کنند.

مدیرعامل توزیع نیروی برق استان تهران افزود: در این استان از ابتدای طرح مقابله با رمزارزهای غیرمجاز تاکنون حدود ۱۰۴ مزرعه غیرمجاز استخراج رمزارز کشف شده و بیش از ۱۴۶۵ دستگاه ضبط شده با توان مصرفی معادل ۳،۲۵۹ کیلووات که معادل مصرف حدود ۸ هزار واحد مسکونی است و فشار سنگین بر شبکه وارد کرده و موجب ناترازی و کاهش پایداری تامین برق برای مشترکان خانگی و صنعتی شده است. رئیس هیات‌مدیره شرکت توزیع نیروی برق استان تهران با تأکید بر اینکه بیش از ۹۵ درصد این دستگاه‌ها از برق غیرمجاز استفاده می‌کنند، گفت: فعالیت مزارع استخراج رمزارز به‌ویژه در قالب واحدهای صنعتی، مصرف غیرمجاز برق را به شدت افزایش داده و ضمن تحمیل فشار به شبکه، باعث اتلاف منابع پارانرژی و کاهش توان تولید صنایع شده است.

حسن بکلو افزود: در استان تهران، شهرستان‌های مختلفی درگیر فعالیت‌های غیرمجاز استخراج رمزارز هستند. شهرستان‌هایی مانند پاکدشت، فیروزکوه، ملارد، شهرقدس، کهریزک و مناطق صنعتی در جنوب غرب تهران بیشترین میزان کشف ماینرهای غیرمجاز را داشته‌اند. برای نمونه در ۶ ماهه نخست سال جاری ۸۰ مزرعه غیرمجاز با ۱۳۰۰ دستگاه ماینر کشف شد که مصرف برق آنها معادل ۸ هزار مشترک خانگی بود.

وی درباره روش‌های پنهان‌کاری متخلفان ادامه داد: سارقان برق از روش‌هایی مانند حفر تونل، دفن دستگاه‌ها در زیر زمین و استفاده از انشعاب‌های صنعتی پارانرژی بهره می‌برند که شناسایی آنها را دشوار می‌کند با این حال، تیم‌های تخصصی شرکت توزیع و گشت‌های نظارتی، همراه با دستگاه‌های امنیتی و انتظامی، به‌صورت مستمر این مراکز را رصد و با متخلفان برخورد می‌کنند. حسن بکلو افزود: در برخی موارد، افراد متخلف تلاش کرده‌اند با نفوذ در برخی مراجع مسیر قانونی را تغییر دهند که این اقدام تشویق حقوق بی‌تأمال است و دستگاه قضایی با جدیت در حال رسیدگی است. مدیرعامل شرکت ضمن قضاوتی از همکاری مردم گفت: همکاری مردم در گزارش موارد مشکوک نقش مهمی در کشف مزارع غیرمجاز داشته و نشان می‌دهد که مردم شبکه برق را «ثروت ملی» خود می‌دانند.

♥ شرایط سخت آبی در تهران

همزمان با کاهش شدید بارش‌ها در کشور و به‌خصوص تهران سخنگوی صنعت آب از اتخاذ تصمیم‌های ویژه برای مدیریت بحران آب شرب تهران خبرداد. به گزارش «ایرنا» کاهش شدید بارش‌ها در کشور بایزیی خشک را برای امسال رقم زده است؛ همین امر سبب شده صنعت آب سطحی کشور که تاکنون بخششی از آب مورد نیاز است با کمبود شدید روبه‌رو شوند.

روزهای آخر شهریور ماه امسال بود که محمدرضا کاویان‌پور، رئیس موسسه تحقیقات آب، گفت: میزان بارش‌های فصل پاییز کمتر از وضعیت نرمال خواهد بود، این میزان در بخشی از مناطق مهم کشور مانند نواحی شمالی با کاهش بیشتری همراه می‌شود.اکنون و در تازه ترین اقدام عیسی بزرگ‌زاده سخنگوی صنعت آب کشور،از برگزاری نشست ویژه مدیریت بحران آب شرب تهران با حضور وزیر نیرو و استاندار تهران خبر داد.

در این نشست ضمن مرور آخرین وضعیت سد‌های پنج‌گانه و نحوه آبرسانی، میزان کاهش مصرف به دست آمده در سطح استان برای گذار از پاییز فراخشک کنونی تاکافی ارزیابی شد. در نشست مذکور با توجه به مدت زمان تاب آوری بسیار کم سد‌های لتیان، ماملو، لار و امیرکبیر و لزوم کاهش برداشت از این سد‌ها، تصمیمات ویژه‌ای برای کاهش مصرف آب شهروندان تهرانی، به میزان حداقل ۱۰ درصد بیشتر از مقدار کنونی اتخاذ شد. بزرگ‌زاده افزود: مقدار کاهش برنامه‌ریزی شده باید از طریق مدیریت توأمان وزارت نیرو و شهروندان به دست آید.

در پی کاهش شدید بارندگی‌ها و افت ورودی آب به سد‌های استان تهران، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای تهران اعلام کرد که ذخیره فعلی ۱۴ میلیون مترمکعبی در سد امیرکبیر تنها برای تامین آب شرب تهران به مدت کمتر از ۲ هفته کفایت می‌کند.

➤ مراسم ختم مرحوم عنایت بخشی

همزمان با کاهش شدید بارش‌ها در کشور و به‌خصوص تهران سخنگوی صنعت آب از اتخاذ تصمیم‌های ویژه برای مدیریت بحران آب شرب تهران خبرداد. به گزارش «ایرنا» کاهش شدید بارش‌ها در کشور بایزیی خشک را برای امسال رقم زده است؛ همین امر سبب شده صنعت آب سطحی کشور که تاکنون بخششی از آب مورد نیاز است با کمبود شدید روبه‌رو شوند.

روزهای آخر شهریور ماه امسال بود که محمدرضا کاویان‌پور، رئیس موسسه تحقیقات آب، گفت: میزان بارش‌های فصل پاییز کمتر از وضعیت نرمال خواهد بود، این میزان در بخشی از مناطق مهم کشور مانند نواحی شمالی با کاهش بیشتری همراه می‌شود.اکنون و در تازه ترین اقدام عیسی بزرگ‌زاده سخنگوی صنعت آب کشور،از برگزاری نشست ویژه مدیریت بحران آب شرب تهران با حضور وزیر نیرو و استاندار تهران خبر داد.

در این نشست ضمن مرور آخرین وضعیت سد‌های پنج‌گانه و نحوه آبرسانی، میزان کاهش مصرف به دست آمده در سطح استان برای گذار از پاییز فراخشک کنونی تاکافی ارزیابی شد. در نشست مذکور با توجه به مدت زمان تاب آوری بسیار کم سد‌های لتیان، ماملو، لار و امیرکبیر و لزوم کاهش برداشت از این سد‌ها، تصمیمات ویژه‌ای برای کاهش مصرف آب شهروندان تهرانی، به میزان حداقل ۱۰ درصد بیشتر از مقدار کنونی اتخاذ شد. بزرگ‌زاده افزود: مقدار کاهش برنامه‌ریزی شده باید از طریق مدیریت توأمان وزارت نیرو و شهروندان به دست آید.

در پی کاهش شدید بارندگی‌ها و افت ورودی آب به سد‌های استان تهران، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای تهران اعلام کرد که ذخیره فعلی ۱۴ میلیون مترمکعبی در سد امیرکبیر تنها برای تامین آب شرب تهران به مدت کمتر از ۲ هفته کفایت می‌کند.

MUSEE DU LOUVRE

ALIEMES DES ANTIQUES